

KRŠČANSKA KULTURA-NE KLERIKALIZEM

Marksizem kot izključni nauk o družbenem razvoju je bil zavržen z mnogimi argumenti — filozofskimi, sociološkimi, političnimi, gospodarskimi in zgodovinskimi, a najbolj korenito ga je odklonil Karel Capek ko je spoznal, da v marksistični dialektiki ni sledu ne mesta ljubezni kot odredilni dimenziji medčloveških odnosov.

... ko bi imel preročivo in... vso vednost in... vso vero... ljubezni pa bi ne imel, nisem nič... Ljubezen je potrpljiva je dobrotljiva... se ne da razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa r. snice... Ljubezen nikoli ne mine..."

Sveti Pavel...

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

SLOVENSKA BIT — NE SOVINIZEM

Ceprav je v zgodovinsko-političnem kontekstu prve svetovne vojne bil za državno zvezo enakopravnih južnoslovenskih narodov in bi morda bil za polizkus federacije enakopravnih južno-slovenskih držav v sklopu političnih silnic druge svetovne vojne, je Ivan Cankar kateorično odklonil sleherno jugoslovanstvo ker ga je našel v nasprotju s stvarnostjo slovenske narodne biti:

"Kakšno jugoslovanstvo vprašanje v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne obstoja po kulturi, ki je sad večstoletne separatne vzgoje, ... smo si med seboj veliko bolj tuji, nego je naš gorenjski, kmet trol-skemu, ali pa goriski viničar furianskemu".

Ivan Cankar

LETNIK XVII. — VOLUME (VII). Toronto, 1. oktober 1966. Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toron to, Ont. Canada. ŠTEVILKA 10 — NUMBER 10

STVARI ZORIJO

THE NEW YORK TIMES je dne 21. septembra objavil izredno poročilo svojega dopisnika D. Binderja iz Beograda o nadaljevanju globokih pretresov, ki jih je sprožil padec Rankoviča. Iz poročila povzemamo naslednje:

"Ustroj političnega življenja v Jugoslaviji je ta teden — kot se zdi — doživel pretres, ko so se komunistični voditelji začeli obmetavati z medsebojnimi očitki in ko so se napetosti med narodi v deželi zaostriale.

Po mnenju dobro obveščenih krogov je to najjasnejše rišlo na dan na petnajsturni plenarni seji srbskega Centralnega komiteja, prejšnji teden.

Na tej seji so komunistični voditelji največje republike v Jugoslaviji porabili večino časa za to, da so se medseboj obtoževali in očitali drug drugemu "deformacijo" in "šovinizem" v dobi pred odstavitvijo Rankoviča....

V prihodnjih dveh tednih se bo zbralo partijsko vodstvo drugih petih republik Jugoslavije: Hrvatske, Slovenije, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Makedonije. Četrtega oktobra pa bo predsednik Tito sklical plenarno sejo Centralnega komiteja, na kateri bodo razpravljali o reorganizaciji partije....

Dan po seji srbske partije na kateri so bile razkrite zlorabe tajne policije proti albanski manjšini na področju Kosovo-Metohija, so bili v Peču in v Prištini porušeni spomeniki srbskim herojem in Albanci so — po izjavi informiranih krogov — surovo nastopali proti srbskim državljanom.

V Beogradu prevladuje tudi zaskrbljenost nad obnovljenim pritiskom hrvatskih in slovenskih voditeljev, ki zahtevajo večje politične in gospodarske koncesije od Srbije ter nad naraščajočim kritiziranjem Srbije iz teh severnih republik.

Mlajši komunisti izjavljajo, da se prepadi med njimi in med generacijo na oblasti večja; zelo so nezadovoljni ker so njihove zahteve, da je treba z reformo in reorganizacijo "iti do konca" — zavržene...."

KORAK BLIŽE K SLOVENSKEMU CILJU

(Objavljamo intervju z vodilnim predstavnikom slovenskega državnega gibanja v Evropi — "Aktijskim odbora za neodvisno Slovenijo" — glede položaja, ki je nastal v Sloveniji in Jugoslaviji po padcu Rankoviča. UREDNIŠTVO.)

Kakšen je danes položaj v Jugoslaviji?

Najbolj točno bi ga lahko označil z besedo: *zmeden*. Najbrž ni človeka v vsej Jugoslaviji, ki bi imel popoln pregled nad njim in ki bi lahko vsaj približno točno napovedal, kaj se bo zgodilo v bodoče, to je, kam se bo usmeril razvoj. Opažamo, da so ljudje, ki prihajajo iz Jugoslavije, manj poučeni o tem, kaj se tam v resnici dogaja, kakor mi v zamejstvi kajti mi imamo dostop do prav istih informativnih virov kakor oni, to je do jugoslovankega časopisja, radijskih novic, in govoric, kakor oni, poleg tega pa lahko črpamo poročila tudi iz tujih listov, ki imajo svoje dopisnike v Beogradu. Ti dopisniki poročajo včasih zelo dobro in so nekateri temeljito poučeni o jugoslovanških zadevah, kot npr. dopisnik največjega švicarskega in enega največjih evropskih dnevnikov, "NEUE ZÜRCHER ZEITUNG", Viktor Meier. Dogajanje lahko tudi svobodno analiziramo in predebatiramo, česar oni ne morejo ali si ne upajo.

Seveda pa dobivamo poročila iz Jugoslavije tudi zasebno in ta so pogosto zelo točna, ker izvirajo posredno ali neposredno od ljudi, ki so blizu najvišjim partijskim krogom. Že večkrat smo ugotovili, da se stvari, katere smo tako zvedeli, uresničijo, četudi šele po enem letu. Tako smo npr. že pred enim letom slišali iz krogov slovenskega CK-ja v Ljubljani, da Titov naslednik najbrž ne bo Rankovič, ampak Koča Popović.

Lahko se reče da je položaj v Sloveniji zelo napet in da se lahko vsak hip ponovijo kakšni incidenti in spopadi, do kakršnih je že prišlo pred kratkim v Godešici pri Škofji Loki in v Ljubljani med študenti in policijo oziroma UDBo. Razlika je samo ta, da imajo ljudje zdaj še več poguma, ker vidijo, kako se je zgodilo z UDBo. Imamo poročila, da na shodih volivcev naravnost izvažal-

no nastopajo proti upravnim in partijskim funkcionarjem, celo proti krajevno najvišjim, kot se je npr. to zgodilo pred kratkim v Novi Gorici.

Trenutno ljudje še čakajo, da bi videli, kako bo učinkoval padec Rankoviča in če se bo notranji in zlasti tudi gospodarski položaj zaradi tega izboljšal. Ko pa bodo videli, da se to ni zgodilo, se bo začel očitni odpor stopnjevat v obliki lokalnih incidentov s policijo in verjetno tudi z demonstracijami in morda celo s stavkami.

In kam bo po Vašem mnenju to privedlo?

Omenil sem že, da je to težko oziroma skoro nemogoče vnaprej napovedati, kajti v človeku, pa tudi v narodih je preveč neznan, da bi jih mogli vse ugotoviti in upoštevati. Pričakovati pa je, da se bo stopnjeval notranjopolitični kaos in da se bodo zaostriala tudi nacionalna nasprotja, kar lahko privede do kake velike notranje politične spremembe, lahko pa tudi do novega terorja s strani vlade oziroma Titove klike. In v takem primeru bi se lahko vrnil Rankovič na oblast. Zdi se, da Tito sam računa na tako možnost, zato je bil nasproti Rankoviču zelo obziren in mil. Medtem ko so drugi člani CK-ja na Brionih in še pozneje ostro napadali Rankoviča, je on govoril o njem samo kot o nekdanjem dobrem komunistu, imenoval ga je samo "Manko", nikdar samo z družinskih imenom, to je Rankovič, kakor navadno govori človek o tistem na katerega je jezen.

Za zdaj se je lahko Tito izkazal iz težav, ki so vedno bolj naraščale, s tem, da je žrtvoval Rankoviča in Stefanoviča, četudi najbrž ne rad. Vsekakor ni doslej nikoli protestiral kadar sta gnjavila druge ljudi, četudi je to trajalo več kot dvajset let. Toda kaj bi storil v bodoče? Na koga bo lahko zvrnil krivdo za slabo stanje v državi? Zato si lahko mislimo, da bo zdaj Tito sam tisti, proti kateremu se bo obrnila ljudska jeza.

KRŠČANSKA KULTURA IN SLOVENSKA BIT

Novi "tretji strani" SLOVENSKE DRŽAVE se danes pridružuje njena prva stran in z njo ves list. Odslej bo sam naslov lista, ki že od njegovega začetka izražal narodno-politični cilj slovenstva, odseval polnost osnovnih slovenskih prizadevanj.

Lastna država je le potreben oblastveni okvir narodovega življenja. Tudi narod sam je le družbeni učinek skupnih in sorodnih prvin v življenju poedinih ljudi, ki ga sestavljajo. Te prvine pa so dvojne, širša kulturna osnova in posebna narodna bit.

Po svoji zgodovini, legi in miselnosti so Slovenci sestavni del zapadne Evrope, ki je izvirni krog krščanske kulture. To kulturo označuje predvsem pojem ljubezni "kot odredilne dimenzije medčloveških odnosov". Tu ne gre za teologijo, cerkvenost ali celo za strankarsko-politični nastop v njenem imenu. Gre za temeljno prvo osnovne človeške omike. Ta prva je dragoceni dar krščanstva vsemu človeštvu. V tem smislu je razumeti naslovno geslo: "Krščanska kultura — ne klerikalizem".

Kakor vsi svetno-politični pojavi, je tudi vsak organizirani politični nastop v krščanskem imenu podvržen naravni težnji po oblasti, ki je vedno v posebni nevarnosti, da krši kulturni zakon ljubezni. Zato se morajo ljudje vedno znova priučiti, da morajo praktično-politične razlike in nasprotja, pa naj bi se zdele še tako globoke, vedno biti stvarno razločljive in s tem umsko rešljive, da se ne izrode v osebne mržnje, skupinska sovraštva ali celo v legalizirano nasilje. V tem je posebnosti in politični pomenu kulturnega zakona ljubezni. V tem smislu je zakon ljubezni kulturna podlaga vsake resnične in uspešne demokracije.

Pri Slovencih je prvina ljubezni v krščanski kulturi več desetletij pred vojno trpela od pretirane "liberalno-klerikalne" razdrojenosti in sovražnosti. Med vojno in po vojni pa je ta kulturna klika slovenskega življenja bila skoraj zamorenjena v splošni slovenski tragediji. To slovensko nesrečo sta povzročili sovražna okupacija in stalinistično "osvobodjevanje" za povojno "diktaturo proletariata" namesto skupnih priprav za svobodno slovensko državo, pos-

redno pa je k njej doprinesla tudi stara "liberalno-klerikalna" sovražnost. Nujno potrebna slovenska narodna sprava in z njo zavarošana bodočnost Slovenije zavisa od tega ali bodo Slovenci znali zopet oživeti svojo prvinsko pripadnost krščanski kulturi.

Druga prvina naroda pa je njegova specifična naroda bit, ki je prav tako odraz prepričanja in življenja ljudi, ki narod sestavljajo. Narodna bit raste iz nenehne prelive in doliva značajev, šeg, zgodovinskih pridobitev in spominov jezika, različnih ustvarjalnih značilnosti in mnogo drugega, velikega in malega, ter iz vsega tega potekajoče zavesti posebne sorodnosti, skupne usode in potrebe po skupnem uveljavljanju v oblastnem okviru lastne države v enakopravnih odnosih do drugih držav z razvijajočimi se možnostmi zveznega združevanja in predruzevanja v skladu z odvijanjem razmer in potreb na domačem in širšesosedstvenem prostoru.

Ker ljudstva poedinih novih držav v Afriki in v Aziji niso bila razvila dovoljno skupnostnih narodnih bit, se njihove nenadne države včasih zdijo kot umetni okviri, ki jih polnijo zunanje sile in domače intrige. Pri Slovencih je ravno narobe. Brsteča slovenska narodna bit je trpela in še trpi, ker nima oblastvenega okvira enakopravna svoje lastne države.

O slovenski narodni biti niso pisali le Vodnik, Slomšek, Cankar in drugi slovenski pisatelji vseh vrst. O njej so govorili in vedno znova pričajo mnogi neslovenci in te biti se zavedajo domača vsi slovensko rojeni ljudje. V enakopravni državi bi svobodni Slovenci "gore prestavljali".

Priznavati, ohranjati, razvijati in državno dopoljevati to stvarnost in zmognost slovenske biti ni šovinizem. To je izraz istega zakona ljubezni, ki edini more trajno združiti ljudi v širša občestva ter jih povezovati v božjem miru in človeškem napredku na svetu ki je bil dan vsem ljudem, da ga nenehno razvijajo do vseh naravnih in človeških zmognosti. Različnost poedinih narodnih bit pa bo dala takemu svetu ne le mero prijetne različnosti brez katere bi ves napredek postal zelo dolgočasen, temveč bo tudi

edinstveno plodila njegove stvarjalne sile.

Tako nekako je skušal učiti rojove slovenskih študentov po letu 1929 profesor Lambert Ehrlich. Tudi nekateri izmed vidnejših ljudi povojnega komunističnega režima so kot študentje čuli Ehrlichove "pridige na gori" ob kresu na razglednem vrhu Svetih Višarj.

A bilo je že pozno in večina ga ni slišala. Politično nasilje tiste dobe, strankarsko sovraštvo, skupinsko cepčenje in splošno odrievanje mladega rodu so kot vjedne rastlinske bolezni slabili slovensko narodno rasti prav v času, ko so se nad Evropo zbirali temni oblaki bližajoče se hude ure...

Aprila 1941 je nenadoma udarilo tudi nad Slovenijo in Jugoslavijo. Profesor Ehrlich se je ponoči odzval hipnemu pozivu ministra Kulovca, da se kot vodilni strokovnjak v vprašanju slovenskih mej pridruži umikajoči se jugoslovanski vladi. Po šestih dneh tavanja skozi Liko in Bosno jo je dohitel v Sarajevu. Pet dni pozneje je ta ista vlada pustila profesora Ehrlicha in razpadlo Jugoslavijo sredi travnika pri Nikšiću. Ko se je po treh tednih povratnega tavanja prebil nazaj do Ljubljane, je profesor Ehrlich 4. maja predvojnim politikom predložil nujno potrebo, da se ustanovi podtalna slovenska vlada za medvojno vodstvo zapuščene, razkosane in preganjane Slovenije. Do te vlade ni prišlo in nad Slovenijo je legla dolga noč trojnega uničevanja, ki mu je sledilo mrko jutro osvobodjenja brez svobode in zedinjenja brez Koroske.

A Ehrlichovo višarsko slovenstvo je pripravilo gredo in njegova majska pobuda je vanj položila seme, iz katerega se je razraslo današnje vseobsegajoče slovensko državno gibanje.

Tudi če zagotovo še ne moremo upati, smemo vsaj glasno želeti, da bi v novem letu, ko se bomo petindvajsetič spominjali Ehrlichove smrti, spravni in obnovljeni duh krščanske omike in slovenske biti zavel z odrušujočo svežino čez vsu zemljo in ljudstvo od Kopra do Rabe, od Koroške do Bele Krajine in ju pripravil za polno življenje v enakopravni državi svobodnih Slovencev.

SLOVENSKI ŠKOFJE O BEOGRAJSKEM PROTOKOLU

Slovenski škofje smatramo za umestno, da javno izrazimo svoje zadovoljstvo in veselje nad sporazumom o protokolu, ki je bil dne 25. junija 1966 v Beogradu podpisan med Svetim sedežem in SFRJ.

Svetemu Očetu smo se zahvalili s posebno brzojavko.

Trdno upamo, da je to začetek nadaljnjih razgovorov za urejanje odnosov med Cerkvijo in državo v naši domovini. V ta namen prosimo Boga, da ta prizadevanja blagoslovlja v korist Cerkvi in naši domovini ter delu za mir na svetu.

Ljubljana, Maribor in Koper, dne 1. avgusta 1966.

- † Jožef Pogačnik, nadškof ljubljanski
- † Maksimilijan Držičnik, škof mariborski
- † Janez Jenko, škof — apostolski administrator Slovenskega Primorja

(Veski list "Družina", Ljubljana, 15. avgusta 1966)

Ta izjava slovenskih škofov potrjuje upanje, izraženo v prejšnjih treh številkah "Slovenske države". Je pa tudi prvi javni nastop slovenskih škofov v imenu slovenske Cerkve, ki naj bi kmalu dobila tudi svojo lastno cerkveno provinco.

NA KRIŽPOTIH SLOVENIJE

Cankar je imenoval lepote Slovenije prelesti, ki jih je pil, ko hodil po zemlji je naš. Ni se od takrat na zunaj nič spremenilo — narava ostane narava — poplavljanje je danes seveda lažje. Slovenija je postala v znatni meri zemlja turizma: tujci narava nudi privlačnost za turizem je tudi cestno omrežje še dokaj dobro. Seveda, kjer pa so kraji manj slikoviti, so ceste zelo slabe, neprimerne celo za živinsko vprego.

Turisti so, seveda, ljudje iz zapada in z njimi prihaja v Slovenijo vedno močnejši vpliv zapada. Kdo ve, je li še mogoče ta vpliv zaustaviti. Rečci oblasti prav gotovo ni ljubo a je voljna tvegati, ker je to tak način lahko upa, da bo rešeno vprašanje plačilne uravnovesitnosti, ali pa, po vedno v vsakdanjem ljudskem jeziku, le na tak način je mogoče priti do deviz. Devize so predmet vsakdanjega razgovora. Vsakdo o tem govori; bolj kot o počitnicah, o dneh plač in o pokojnini. Razlike v zaslužku priznanju pokojnin in načinu dela so velike. V zemlji, kjer naj bi bili vsi enaki, pa niso, je zato seveda zavist zelo velika — enako med navadnimi uslužbenci kot med člani uprave in partije.

Tudi o politiki ljudje govorijo, a manj. Govoriti o politiki zahteva navdušenja ali pa drznosti, vendar obojega manjka. Navdušenja med zagovorniki, drznosti med onimi ki ne soglašajo. Vendar je drznosti več kot je navdušenja. Nerazpoloženje do juga, do Srbov in vsega, kar je srbskega, pa ne izgleda, da je sploh nevarno, zato se o tem govori več.

Da ljudje vedo več povedati o gospodarstvu in da si bolj odkritosrčno vedo kaj povedati o denarnih in plačilnih prilikah, je popolnoma razumljivo saj se začnejo čutili v vsakdanjem življenju spremembe, ki so nastale z gospodarsko reformo. Kot se je poprej z vsako gospodarsko reformo le malo ali nič spremenilo, je ta zadnja velikega pomena zaradi odnosov do zasebnih podjetij in v neki meri do kmeta. Stevilo zasebnih podjetij ni veliko, a raste, in vsa dobro uspevajo. Zlasti se, ker so v resnici edini odgovor stereotipnih državnih ustanov ki so skromno kljubovale propadu potem, ko je komunistična oblast razlatala nekdanje lastnike in podjetja podržavila. Ko se podobni obrati niso nikoli mogli razviti in iti s časom naprej, je pa duh zasebne podjetnosti posameznikov vedno ostal močan in ljudje si ostvarjajo v mejah možnosti vedno kaj novega. Staro pa pogosto zamenjajo. Tako je videti vedno in povsod presežnje število novih hiš in prizidkov; starejša poslopja pa izgledajo skromno ali celo zanikano oskrbovana.

Stremljenje za izboljšanjem in novotarijami je zlasti vidno na kmetih. Mnogi so si nakupili

stroje vseh vrst za lažje in boljše obdelovanje zemlje. Zadruga niso uspele. Je pa morda le zasluga zadrug, da kmetje tu pa tam skušajo bolj smotrno obdelovati svoja posestva in pridelovati to, kar je boljše za trg. Prisilne odjave so bile odpravljene, tudi davki so postali zmernejši, čeprav še vedno visoki. Kmet ima občutek da te olajšave niso samo iz dneva v dan. Zato se tudi vrača zaupanje in zanimanje za kmetijstvo. Morda dejstvo, da strojev domače proizvodnje ni na razpolago, samo ugodno vpliva k tej spremembi. Kmetji si morajo nabaviti stroje s tujim denarjem. Vladna politika in jugoslovanke denarne razmere jim pri tem ne grejo na roko, vendar so uspešni. Dostikrat je treba velike iznajdljivosti. Mnogi morajo na delo v tujino in se nato vrnejo.

Turizem utegne izboljšati pomankanje tujega denarja, a zadosten odgovor za nestalnost denarja ni in biti ne more. Nekatere slovenske podjetja so si utrla pot na mednarodni trg, a število teh ni veliko. Zal pa smejo tudi ta podjetja pridržati le majhen odstotek tujega denarja za svoje poslovanje; večji del gre v zvezni sklad. Zvezni sklad pa je ostal največji problem slovenskega gospodarstva, kar ima brezštevilne slabe posledice in eno samo dobro: nezadovoljstvo in nerazpoloženje do Jugoslavije, celo med upravnim kadrom. Ljudje le težavo vidijo južnjake, predvsem Srbe, na delu kot druge. Leti so argantni, za delo pogosto leni, v družbi vsiljivi, dostikrat nasilni in na skrivnoma prav nesramni. Zmerjati slovensko "majko" jim je bo vsakdanje kot kdajkoli poprej. Ker so vsi ti južnjaki simbol Jugoslavije, prebivalstvo zavrača ne le samo nje, ampak Jugoslavijo kot državno enoto. "Zakaj ne bi bili pa sami", se pogosto sliši.

Ljudstvo se veliko zanima za tujino, enako za slovensko emigracijo. Vsi sloji. Tudi tisti, ki svojece zunaj nimajo in tujine ne poznajo. Ni jim vseeno, kaj emigracija misli; z morebitno izjemo partije ki pa ima pri tem povsem drugačne poglede in ki ji je emigracija še vedno trn v peti in ne bo hotela v nobenem primeru izpustiti iz rok političnega monopola, pa četudi bi se režim še toliko liberaliziral. Prav v tem pa je bistvo razvoja, in zanimivo bo videti usodo nekdanjih sodelavcev Perspektiv, ki grozijo s politično opozicijo. Mi vsi vemo, da to pa vsekakor ni in ne bo dopustno, vsaj vse dosedanje izkušnje nas tako opominjajo.

EHRlichOV SPOMINSKI SKLAD

Za preučevanje slovenskega razvoja

V pripravil na 25-letnico smrti profesorja Lamberta Ehrlicha se obračamo na vse, ki soglašajo s konstruktivnimi naporji za preučevanje svobodnejšega razvoja v Sloveniji, da prispevajo v poseben "Ehrlichov spominski sklad za preučevanje slovenskega razvoja" za kritje stroškov, ki so zvezani s tem neodvisnim delom, ki ni deležno nobene subvencije od nikoder.

Pravilno tolmačiti in spremljati razvoj k uresničenju slovenskih ciljev, je resno in potrebno delo, ki zasluži podporo vseh svobodnih ljudi slovenskega preokla.

Denarni prispevki v "Ehrlichov spominski sklad za preučevanje slovenskega razvoja" naj se s to označbo naslavljajo s čeki ali denarnimi nakazili na: "Slovenska hranilnica in posojilnica" (št. 1708), 646 Euclid Ave, Toronto, Ont. Canada.

Mate Resman za Slovensko državno gibanje.

Rudolf Čučej glavni urednik "Slovenske Države"

Ciril A. Zebot v imenu učencev in prijateljev profesorja Lamberta Ehrlicha

Kateri so po Vašem mnenju danes glavni nosilci dogajanja v Jugoslaviji in zlasti v Sloveniji?

Kot ljudje, ki realistično gledamo na vse dogajanje okrog sebe in tudi v Jugoslaviji, vidimo predvsem naslednje nosilce dogajanja v tamkajšnjem notranje političnem življenju: slovenski, hrvaški in makedonski narodi, ki težijo po čimvečji samostojnosti,

da bi lahko sami odločali o svojih zadevah; Titovo kliko, ki bi hotela ohromiti te težnje po svobodi in samostojnosti, delno s tem, da jih ignorira, to je, da se dela, kakor da jih ni ali kakor da prihajajo s temi zahtevami na dan samo nekaki nacionalisti in reakcionarji; in srbski nacionalizem, ki hoče na vsak način ohraniti hegemonijo srbstva nad

slovenskim, hrvaškim in makedonskim narodom. Ker vidi v Jugoslaviji samo veliko Srbijo je odločen ohraniti enotno jugoslovansko državo. V ta namen se je srbski imperializem povezal s Titovo kliko, ki bi rade unitarno Jugoslavijo in so v tem njuni interesi podobni. Titova klika potrebuje enotno državo, ker ve, (dalje na drugi strani)

SLOVENSKA DRŽAVA

For a free Slovenia

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada

Edited by: Editorial Board

Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont. Canada

Subscription rates:

\$3 per year, 25c per copy

Advertising

1 column x 1"

\$2.80

KORAK BLIZE K SLOVENSKEMU CILJU

(nadaljevanje sprve strani)

da se samo v njej lahko obdrži na oblasti. Srbski nacionalizem pa jo hoče zato, ker upa, da bo končno v njej srbijanstvo le asimiliralo Slovence, Hrvate in Makedonce. Ker pa je Titova klika politično vedno bolj šibka, išče zavetnike, kjer jih more dobiti, in tako se je oprla na srbski nacionalizem.

Ranković je sam v sebi in v UDBi simbolno povezoval oboje: tako Titovo kliko, ki hoče ostati na oblasti kot srbski nacionalizem. Zato je postavil UDBo popolnoma v službo srbstva, in resnica je, da je UDBa dosti bolj preganjala nasprotnike jugoslovanstva kakor pa nasprotnike komunizma. To vidimo tudi zunaj. V Trstu so bili in so funkcionarji na jugoslovanskem generalnem konzulatu v najlepših odnosih s takimi imenovanimi katoliškimi in demokratičnimi predstavniki Slovencev, ki ne kažejo naklonjenosti do enakopravne slovenske države, četudi so znani kot protikomunistično usmerjeni ljudje. Smrtno pa sovražno tiste, ki se zavzemajo za neodvisno slovensko državo, intrigujejo proti njim, kjer le morejo, jih denuncirajo pri italijanskih oblasteh in delodajalcih. To značilno pokaže, v kom vidi Titov režim svoje resnične in najbolj nevarne sovražnike.

Silnica, s katero je treba računati v jugoslovanskem notranje-političnem življenju, pa je tudi splošna težnja ljudi po boljšem življenju, nevolja nad slabim gospodarstvom in naveličnost nad titovskim režimom. Vse te težnje poganjajo notranjepolitični razvoj in vprašanje je, kdo bo močnejši: ali titovska klika, povezana s srbskim čarškim nacionalizmom, ali osovobodilne težnje slovenskega, hrvaškega in makedonskega naroda ter velikih narodnih manjšin v Srbiji kakor so npr. Siptarji, katerih je najbrž že en milijon, in pa splošna težnja po boljšem gospodarstvu in demokratizaciji.

Kaj menite Vi, kdo bo v tem merjenju sil zmagal?

Nobeneda dvoma ne more biti, da bodo zmagale v tem boju svobodoljubne težnje slovenskega, hrvaškega in makedonskega naroda in težnja vsega jugoslovanskega prebivalstva po poštenem in dobrem gospodarstvu in demokraciji. Bili bi vse drugo kot realisti, če bi verjeli, da je mogoče za trajno zgraditi kak režim na zatiranju, na laži, na izkoriščanju drugih narodov, na kolonializmu, četudi pod plaščem komunističnih in socialističnih fraz in na poskusih narodnostne asimilacije. Slovencev niso mogli potujčiti v več kot tisoč letih niti tako veliki in kulturno napredni narodi, kakor sta nemški in italijanski, pa je zato naravnost smešno, če si zdaj, ko smo tudi mi kulturno neprimerno močnejši, kakor smo kdajkoli bili, srbski nacionalisti in komunisti domišljajo, da nas bodo posrbili. Ze petdeset let doživljajo srbski nacionalisti in šovinisti s temi poskusi klavne neuspehe in njihovi edini rezultat je ta, da so razburili že vsa javnost v Sloveniji proti Jugoslaviji. Danes gotovo ni normalno razumnega človeka v Sloveniji, ki bi se še navduševal za idejo jugoslovanstva. Vsa poročila, ki jih dobivamo, nam to dokazujejo. Kakšne oblike bo zavzel ta spopad med svobodo in Titovo kliko, ki se hoče obdržati na oblasti?

Prepričan sem da se bo boj izbojeval predvsem na političnem polju brez večjega nasilja. Titovemu režimu so ure štete in to sam čuti. Pripravljen je sicer, da se obdrži na oblasti tudi s silo in z uporabo terorja, celo s tamo, da spet postavi Rankoviča ali kake-

ga njemu enakega za vodje UDBE in da napolni zapore. Toda ta faza boja bo trajala le malčica, ker ljudsko ogorčenje bi narastlo v poplavo, ki bo odnesla Titov režim. Prepričan sem tudi da bodo celo svobodoljubnejši struje med komunisti samimi pomagale zrušiti Titov režim, kakor so zrušile Rankoviča. Ranković in UDBa sta bila temelj Titovega režima. Zdaj je temelj izpodmaknjen in samovprašanje časa je, kdaj se bo vrnil tudi malik sam, to je Tito s svojega podstavka kulta osebnosti. Na četrtem plenumu CK ja na Brionih je bilo že slišati grozeče tone tudi nasproti Titu.

Zdaj prisostvujemo razkrajanju Titovega režima in ta razkroj, napreduje vedno hitreje. Odvisno pa je tudi od nas, koliko bomc pospešili ta razkroj in pripomogli svobodi, da bo lahko hitreje zmagala.

Kako si to zamišljate?

Kar zadeva Slovenijo, je slovensko državno gibanje edino, ki je ustvarilo alternativo Titovemu režimu, to je političen program, okrog katerega se lahko zberejo Slovenci in ki nikogar ne izključuje ter zagotavlja popolno demokracijo in svobodo vsem slovenskim političnim strujam. Mi hočemo enakopravno slovensko državo in v njej popolno svobodo. Vsakdo, kdor bo imel kaj povedati ali ki bo hotel priti na dan s kako idejo ali s kakim političnim programom, bo to lahko neovirano storil. Odločal bo slovenski parlament in nihče drugi, v slovenski parlament pa bodo prišli svobodno, izvoljeni predstavniki slovenskega naroda. Slovenski narod bo pač izbral tiste, katere bo sam hotel. Mislim, da je to program, katerega lahko sprejme vsak demokratično misleč Slovenec. Proti so lahko samo tisti, ki nečejo svobode. In prav zato, ker je naš program demokratičen, jase in logičen, bo tudi nujno zmagal, tako gotovo, kakor pade kamen nazaj na zemljo, če ga vržemo v zrak. To zahtevajo naravni zakoni! In naravni zakon je tudi to, da Slovenci hočemo dobiti in bomo dobili slovensko državo in svobodo, katero nam lahko zagotovi samo enakopravna slovenska država.

K temu pa lahko pripomoremo mi vsi s tem, da vsak pomaga v tem boju za slovensko svobodo, kolikor pač more. Eden sam ne more veliko, vsi skupaj pa veliko zmoremo. Važno je, da vsak pomaga vsak po svojih močeh. Pomagajte lahko s prostovoljnimi mesečnimi prispevki za izdatke, ki jih zahteva naš boj, to je za tisk in drugo, pa tudi s tem, da širite idejo slovenske države in politične svobode v njej med svojimi prijatelji in znanci tako v tujini, kjer živite, kakor tudi doma. Čim odločnejši in čim bolj požrtvovalni in zavedni bomo, temprej bomo zmagali. In potem bomo ponosni, da smo sodelovali v boju za svobodo slovenskega naroda. In že zdaj smo lahko hvaležni usodi, da smo lahko udeleženi v tem boju. Mnogo generacij slovenskih ljudi je v teku tisoč let in več živelo in umrlo, ne da bi bile imele priložnost boriti se za svobodo Slovenije in za njeno enakopravno državo. Nam pa je usoda to naklonila. Zato se lahko smatramo za srečno slovensko generacijo, kljub vsem težavam, ki jih moramo prenašati kot begunci.

Ne smete pozabiti, da je bil begunec tudi Primož Trubar. Moral je bežati v tujino, da je tam tiskal prve slovenske knjige. In tam je položil temelje slovenski literaturi in knjižnemu jeziku ter vsej slovenski kulturi. Mi pa danes ustvarjamo temelje enakopravni slovenski državi in politični svobodi, pa tudi gospodarski blaginji slovenskega naroda, katero bo mogoče zagotoviti samo s svobodni slovenski državo. M.R.

PETER KLEPEC: SLOVENSKE ZGODE IN NEZGODE...

Uvod v sožitje

Za uvod s sožitje, ki naj bi ga začel junijski sporazum o "modus vivendi" med Vatikanom in Titovim režimom, so komunistične oblasti v Sloveniji storile nekaj korakov, ki obetajo, da bo Cerkev tam doživela podobna razočaranja, kakor jih je na Poljskem.

Partija je najprej naročila, naj okrogno sodišče v Ljubljani, na pritožbo vseh treh slovenskih škofov obsodi mladega pesnika Vlada Gajška na 14 dni zapora-pogojno češ da je z bogokletno pesmijo "Sv. Družina" vzbujal versko nestrpnost. Titovska propaganda in nepoučni del svetovnega tiska sta ta inscenirani pripetljaj razbohnala kot dokaz za nezasišano versko svobodo v Jugoslaviji, čeprav bi titovska sodišča vsa taka dejanja morala po ustavi sama od sebe obravnovati in kaznovati. Malo ali nič pa je bilo v svetu poročanega o em, da je bil Gajšek 14. junija na zapoved Vrhovnega sodišča Socialistične republike Slovenije oproščeno celo pogojne kazni "zaradi pomanjkanja dokazov", ker tožniki niso mogli izpričati, da bi imel namen žaliti verske občutke kogar koli.

Režim je s to pravno komedijo ubil tri muhe na en cenen mah:

NA KRIZPOTIH SLOVENIJE

(nadaljevanje sprve strani)

hoče ali vsaj želi vodstvo partije, ki tudi v Sloveniji še zelo strogo sledi ukazom iz Beograda. Da bi se to preneslo na politično raven, je zaenkrat preveč pričakoval. Se pa na drugi strani marsikdo s to mislijo bavi. Teško bi bilo reči, koliko je prav padec Rankoviča k temu doprinesel. Tudi je še prezgodaj, da bi si ljudje, ki so bili skozi dolga let previdni — preveč previdni — upali obetati več politične svobode samo zato, ker Rankoviča ni več. Res pa je tudi da so tisti posamezniki, ki so bolj drzni — zaenkrat samo še v kritiki — zelo glasni in izgloda, da se jim ni bati. Vsaj dokler ostane vse samo pri besedi.

Padec Rankoviča razlaga vsa slovenska javnost kot polom dosedanje jugoslovanske narodnostne politike in istočasno glasneje govori o potrebi popolne slovenske osamosvojitve. Celot komunistični se Rankovičevega padca veselijo. Prav tako kot prepost, a podje tih slovenski človek, ki se skuša hitro okoristiti v reformarni in "pravici", ki jih z njo ima, da se postavi na lastne noge: obrtnik, da si ustvari lastno obrt; kmet, da se osamosvoji kolikor le mogoče. Donosna živinoreja in v neki meri tudi gozdarstvo mu pri tem dobro služita. Več živinoreja kot gozd, ker gozdov si je država veliko prisvojila v prvih povojnih letih in so ostali še vedno v veliki meri državna last. Toda ne vsi. Vse eno pa kmetje potrebujejo še večjega zagona, ker zaenkrat je še dokaj veliko število tistih, ki imajo poleg kmetovanja ali celo iščejo manjše, po možnosti začasne zaposlitve v industriji. Glavna zaposlitev pa jim mora ostati kmetija in le njej se hočejo vedno bolj in bolj posvetiti. Tudi mlajši, zlasti še, ker se med delavskimi sloji spet pojavljajo zavisti do kmetov, kot se je že svoj čas, pa čeprav je bila pogosto neutemeljena.

Kaj pa mladina? Teško vprašanje. Morda so bili krivični tisti, ki so imenovali mladino popolnoma brezbržno in predano samo uživanju. Mladina se gotovo vsa vedla svojega poslanstva in v prvi vrsti želi vsaj do neke mere ostati zvesta svoji družini, iz katere izhaja. Kakršnakoli je pač ta družina. Istočasno pa je precej kritična do vsega — tudi tu se morda izraža vpliv zapada, zato ljudem na obeh straneh "stene" ni vedno po volji. Vsekakor ne skrajno neodgovorna mladina. Zasluzi svojo kritiko, morda veliko, a če je vesela, se zato ni potreba vznemirjati. Ne bi bilo zadostnih razlogov.

Mnogokrat je bila Slovenija na krizpotih. V sedanjem stoletju še več kot v prejšnjih vekih. Pa je danes spet. Ne obrača se v nasprotno smer kot se je leta tisočdevetstopenštiridesetega, obrača pa se v drugačno smer. Vsekakor boljše kot pred 25 leti.

C.M.

1) "dokazal" svojo versko "strpnost" in "objektivnost"; 2) posredno, ker si naravnost ni upal, in pod pretezo "obrambe verskega čuta udaril po opoziciji na univerzi — Gajšek pripada uporniški skupini okoli "Studentske Tribune" in pokojnih "Perspektiv"; in 3) prozorno namignil, da nevarnost za vero ne prihaja od partije, temveč od onodot, kjer bi politične simpatije slovenskih katoličanov še vedno utegnile biti.

Pa recite, če otroci tega sveta niso "modrejši" od otrok svetlobe...

Se nekaj uvoda v sožitje.

Vse do detošnje sezone je cenurna komisija pri Centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije prepovedovala vpriporitev tendenčnega oderskega pamfleta "Namestnik božji" ("The Deputy"), ki ga je napisal bivši član Hitlerjeve mladine Rolf Hochhuth. Delo skuša z mešanico nepopolnih in spačenih dejstev ter piševe nacistično-komunistične fantazije dolžiti pokojnega Pija XII. skrivde za morijo Judov v drugi svetovni vojni. Kjer koli so ga dajali, je vzbujalo silovite proteste ne samo katoličanov, temveč tudi nepristranskih Judov. Prav odpor letih je brz onemogočil njegovo vpriporanje na Broadwayu v New Yorku. Letošnjo pomlad je Slovensko narodno gledališče v Ljubljani dobilo dovoljenje, da ta pamflet postavi na oder, najbrž za uvod v modus vivendi.

V isto vrsto je treba prštevatil knjigo Saula Friedlaenderja "Pij XII. in Tretji Rajh", ki jo je tik pred podpisom dogovora med Vatikanom in Titom izdala Državna založba Slovenije ter jo je hkrati začelo ponatiskovati ljubljansko "Delo", uradno glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Ni znano, če so se proti takšnemu uradnemu vzbujanju verske nestrpnosti slovenski škofje pritožili.

Približevanje Zahodu

Kakor piše ameriška filmska cenca Sheila Graham, je Tito po ogledavi Rankoviča storil novo in daljnosežno veledržavniško dejanje. Italijansko filmsko igralco Virno Lisi je prosil, naj mu, za zdaj, pošlje svojo sliko z avtogromom. Virna Lisi je menda v Sloveniji zaradi glavne ženske vloge v filmu "25. ura", ki ga zaradi cene delovne sile in storitev zdaj snemajo tam. Očitno je da UDB ne posluje več, sicer bi Tito moral vedeti, za kaj pri stvari prav za prav gre. "25. ura" bo film po romanu Constantina Virgila Gheorghiuja, bivšega romunskega diplomata, ki je po začetnem sodelovanju z rdečim totalitarizmom pobegnil na Zahod. Knjiga prikazuje duhovno in moralno stisko razumnika v komunističnem redu. A devize so le devize.

Morija za dolarje

Po poročilu "Dela" je 16. junija v Ljubljani bilo posvetovanje "odgovornih činiteljev" o pripravljaljočem se entotnem zveznem zakonu o splavih. Splavljanje je v socialistični Sloveniji že ves čas po volji ne le dovoljeno, temveč celo brezplačno. Zastojnska morija nerojnih Slovencev je komunistično vlado, po uradnih podatkih, samo leta 1963 veljala nad pol milijarde dinarjev, ali po današnji vrednosti skoraj milijardo. Leta 1964 je v Sloveniji bilo 25.935 porodov ter 15.000 uradnih splavov. Po sodbi omenjenih strokornjakov je poleg tega bilo še toliko nezakonitih, mazaških splavov, da pride na vsako živo rojstvo ena namerna smrt. Število živo rojenih otrok je od 22.9 na tisoč prebivavcev leta 1954 padlo na 17.9 v letu 1964, kar celo po priznanju "Dela" resno ogroža tudi naš narodni prirastek. Novi zakon naj bi določil merila za bodoče dovoljevanje in opravljanje splavov. Dalje vsebuje predlog, naj bi državne bolnišnice in klinike opravljale morijo nerojnih tudi za tuje državljanske, če za splav plačajo v dolarjih ali v drugo trdo valuti, očitno, ker bo to povečalo turizem in dotok deviz, tako potrebnih za socialistično reformo...

Program za hlapčevanje duha

Zveza komunistov ljubljanske univerze, visokih šol ter umetnostnih akademij je imela konferenco, na kateri so klepali, ozioroma razglasili, kakšno vlogo bo Partija v okviru "reform" odmerila razumnikom, zlasti znanstvenikom ter umetniškim ustvarjalcem. Ta program za hlapčevanje duha odloča: Inteligenca je samo del delavskega razreda. Njena naloga je lahko samo ena: souvarjanje praktične samoupravne politike družbe. Kar se tiče univerze, je uredničevanje te zapovedi le izpolnjevanje obveznosti univerze do družbe. To pa ne pomeni, da bi univerza smela postati posebna politična skupnost ali ustanova, kakor si to nekateri napačno razlagajo. Izbor študentov za univerzo in umetnostne akademije bo treba preurediti po tem, kakšne nazorske, politične in druge posledice bo sprejem določenih ljudi imel za bodočo usmeritev razumnškega sloja. Navzile vsem zahodnim preporokam — ne liberalizacija ali demokratizacija, temveč še večja enostrankarska politizacija in visticmerjanje duha z orožjem boljsega kruha in izobrazbe...

vzbudila "nekaj ogorčenih komentarjev". Toda za Snajo kot uradnega partijskega kritika je "ravno te vrste antislovenska ost umetniško najbolj obetavna podrobnost tega filma". Antislovenstvo očitno postaja v socialistični Sloveniji čednost. Upajmo, da bo Babič zanjo dobil vsaj prihodnjo Prešernovo nagrado...

Um ti je dan...

Kakor v vsaki Jugoslaviji, morajo Slovenci tudi v socialistični židati nove bolnišnice z zasebno pobudo, se pravi z milodari: novi onkološki (za raka) inštitut v Ljubljani ter splošno bolnišnico v Mariboru. Toda berachenje za eno in za drugo priča, da so še vedno zvesti oznaki Kranjca, kakor jo je podal Valentin Vodnik, ko je že pred 160 leti zapisal "išče te sreča, um ti je dan". Večina prispevkov, ki jih za novi zdravstveni ustanovi dajejo podjetja in zasebniki, je v obveznicah zveznega državnega bodevznika za Skopje, ki ga je Slovenija po potresu morala podpisati za kakih 20 milijard (bilijonov) dinarjev. To posojilo se je obvezala vrniti v tedanji (1963) vrednosti beograjska vlada. Tako bodo Slovenci, vsaj upajmo, s svojo "umnostjo" le prisilili federacijo, da bo morala nekaj dati za bolnišnice v Sloveniji. Podpisnikom samim bi najbrž tega dolga za Makedonijo nikdar ne vrnili. Dolejš je za obe bolnišnici zbrali kakih 350 milijonov starih dinarjev, od tega 250 milijonov v skopskih obveznicah...

Nevarnost "odprte" meje

Odbor titovske zvezne skupščine za družbeno varnost in narodno obrambo je 14 dni pred Titovo balkanijado z UDB in Rankovičem, torej že med preiskavo proti njima, pohvalno odobrili delo varnostne službe (UDB) v preteklem letu. "Delo" poroča, da so "poslanci ugotovili, da je naša država čedalje bolj odprta za tujino, hkratu pa so postavili več vprašanj, kako se varnostni organi (UDB) prilagajajo zapletenim nalogam, ki izvirajo iz tega. Prevladuje prepričanje, da je varovanje naše družbe pred različnimi negativnimi elementi, ki lahko pridejo k nam... stvar vsakega našega občana in ne le varnostne službe... Tovrstno skrb bi morala prevzeti tudi vsaka občina, ki bi rada pospeševala turizem..."

Namesto utesnjevanja UDB, ki si ga po Rankovičevi aferi obetava doma in tujih lahkovernikov, torej še pošastnejše razraščanje in krepitev sistema tajne policije, ki je in bo do konca edini zanesljivi steber titovskega totalitarnega režima...

Kratke, a bridke resnice

Obsojenih na ječo je bilo let 1965 v Sloveniji 10.412 državljanov — ali vsak stopenideseti Slovenec, živeč v komunistični Jugoslaviji...

Nepismenost v Sloveniji

znana zdaj 1.8% vsega prebivalstva, ali 23.157, v vsej Jugoslaviji okoli 20%, ali okoli tri milijone, s čimer je Jugoslavija po nepismenosti na drugem mestu v Evropi. Največ nepismenih Slovencev živi v občini Koper — 8.1% vseh stanovavcev.

33.000 stanovanj bi morali v Sloveniji sezidati letos, da bi vsako gospodinjstvo dobilo svoj zasilni kot. Zaradi reforme in draginje pa jih bodo mogli kvečjemu 3.000. Sena najkromnejšega: 7.500.000 dinarjev, ali deset letnih plač dobrega, izrjzenega delavca. V U.S.A. — dve...

"Delo" je z demokratičnim zgražanjem ugotovilo, da je ameriška osrednja obveščevalna ustanova CIA "država državi". To je bilo seveda še pred uradnim razodetjem, kaj je v Jugoslaviji UDB...

Po dvajsetih letih socialistične enakosti je letos v Sloveniji prvič smelo iti letovati na avne stroške nekaj desetnih kmečkih otrok...

Slovenski učitelji s Trzaskaba so avgusta imeli seminar v Tacnu pri Ljubljani, na bivši franciškanski pritavi, zdaj sede vsaj prihodnjo Prešernovo nagrado...

Če bi reformo v Titovni svajali mladi ljudje, bi najprej odpravili ustanovo "ZIP" — "Zveze in poznanstva", je ugotovilo zovpraševanje beograjskega tednika "NIN"...

Naravni prirast prebivalstva na tisoč duš je leta 1964 značjal v Sloveniji 11.4, v Crni gori 18, v Makedoniji 19.9, v Bosni in Hercegovini 20.1, na Kosovu in Metohiji pa 28.3...

Manj pripravljena ko prejšnja leta stopa Slovenija v poletno turistično sezono, je ugotovil predsednik Turistične zveze Slovenije, dr. Danilo Dougan. Zlasti pričakujejo velik upadek števila domačih turistov, ker so se cene sobam in hrani v hotelih povečalo za 66%.

Nagrade na nedavnem zagrebškem bienalu grafične umetnosti so dobili tudi slovenski slikarji Riko Debenjak, Janez Bernik, Vladimir Makuc, Bogdan Meško in — Dževad Hozo, ki je, kakor kaže ime, najbrž s Kureščka.

85 milijonov dinarjev odškodnine za uporabo mestnega zemljišča zahteva ljubljanska občina od ljubljanske Drame v zvezi z zadnjimi preizidavmi. V starih, polkolonialnih časih je ljubljansko mesto Dramo in kulturo podpiralo, ne izkoriščalo...

Tujskih sob zelo primanjkuje v Ljubljani. Jugobanka, ki ima monopol za kredite v ta namen, je mestu za izboljšanje stanja dala tri milijone dinarjev (\$2,500) posojila na 8.5% obresti...

Franoski radio je po treh letih spet začel s slovenskimi oddajami zaradi političnega pomena Slovenije v sedanjih in bodočih prevarčanjih v Jugoslaviji.

Sadja, ki ga je Slovenija nekoč izvažala na tisoče vagonov, tridelujejo leto za letom manj, ker, kakor ugotavlja "Delo", zasebni sadjarji nimajo škropilnic, socialistične zadruge pa jim jih niti posojati ne marajo...

Hotel Slon v Ljubljani oglašša "mednarodni artistski program internacionalna atrakcija" stripist Rosita et l'Amour; bolgarski akrobatski duo Sofia; italijanski iluzionist Felini Alberto; plesalka orientalskih plesov Elen; internacionalni simpatični pevec George Koen. V narodni restavraciji narodna glasba kvarteta Baranja, v kavarni zvok kvinteta I. Iljaša...

Nova slovensčina: "...kot pogoj korespondiraja s secesijsko strukturo Marxovega trga in organizacija prostorno občinstvene gnote na način, ki bo optimalno omogočal vizure na Grad" ("Delo")...

Dolar za kilometer mislijo slovenska državna avtobusna podjetja računati vsakomur, ki bi najel pri njih avtobus za organizirane izlete. Po tem socialističnem računu bi na primer voznja od New Yorka do Washingtona veljala v en kraj skoraj 400 dolarjev...

Italijanski Gorici je bilo srečanje srednjeevropskih pesnikov. Udeležili so se ga iz komunističnih držav Slovenci, Hrvati, Srbi, Makedonci, Čehi, Madžari in Slovaki, ki so lahko nastopali vsak v svojem jeziku, a so jih sproti prevajali v italijansko nemščino in francoščino. Slovenski pisatelji pa morajo na zborovanjih Zveze književnikov Jugoslavije govoriti v srbsčini...

RESOLUCIJA ZDSPB "TABOR"

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

Delegati 10. rednega občnega zbora ZDSPB TABOR v Torontu, Kanada, dne 3. septembra, 1966 smo na svojem zasedanju razpravljali tudi o položaju v naši Domovini ter prišli do sledečih zaključkov: 1) prizadevanje po čimvečji osebni svobodi in demokratičnih pravicah je v domovini zajeto tak obseg, da predstavlja resen problem za današnji režim; 2) to prizadevanje, ako naj nekoč doseže svoj namen, zasluži vsjo podporo svobodnega sveta, zlasti pa še seveda podporo zdamskih Slovencev, kjerkoli žive v svetu in karšnegaški političnega prečiščenja so. Zato naprošamo predstavnike slovenskih zdamskih političnih organizacij, predstavnike prostevnih in kulturnih društev in drugih istanov, da podvzamejo potrebne korake za sklicanje VSEENARODNEGO SLOVENSKEGA ZBOROVANJA, katerega namen bi bil: a) ublažitev razlik med posameznimi skupinami v zdomstvu, b) izločava načrta za koordinacijo zdamskih skupin, c) formulaž slovenske zdamske deklaracije z ozirom na stanje v domovini, d) skrb za občutljivo in domaćem in tujem tisku. ZDSPB TABOR bo po svojih najboljših močeh sodelovala na tem, da se gornja resolucija čimprej uresniči. Delegati ZDSPB TABOR, 10. občni zbor.

SLOVENIJA VČERA DANES in JUTRI

To je četrto nadaljevanje nove "tretje strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljajočo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih

silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površno poročanje o

tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanjem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije.

Uredništvo "Slovenske države"

Evencija v Sloveniji in Jugoslaviji:

SAMOUPRAVLJANJE - RESNIČNOST IN UTVARA

Ciril E. Žebot

TITO O BODOČNOSTI SAMOUPRAVLJANJA

V začetku septembra je Tito obiskal slovensko Pomurje. Ob tej priložnosti je imel 1. septembra v Murski Soboti važen politični govor, čigar pomembnejše odstavke povzemamo iz DELA dne 5. septembra.

Partijska reforma

Danes je eden izmed naših najpomembnejših problemov, da postavimo Zvezo komunistov na nove organizacijske temelje. . . . od zgoraj pa do spodaj . . .

Doslej smo preveč gledali na število komunistov . . . Zato so navadni delavci in drugi občani pogosto prerasli komuniste . . .

V Jugoslaviji so se razni "perspektivi" in "praksisi" na simpozijih načelali o vprašanju partije . . . Vzemimo na primer naš kulturni razvoj v Jugoslaviji. Ali je pod idejnim vodstvom naše Zveze komunistov? Ne! . . .

Zapljuskavalo nas je morje raznih zmehanih teorij in teorije o partiji, o kulturi sploh in o vsem drugem . . . Zdaj pa je prišel temu konec. Organizacijo Centralnega komiteja naše Zveze komunistov moramo postaviti tako, da bo izvršni komiteo operativno telo, ki se bo ukvarjalo samo s temi vprašanji. Niti en član izvršnega komiteja v federaciji pa tudi v republikah ne sme imeti funkcij razen tistih, ki zadevajo vprašanja Zveze komunistov ter probleme idejnega vodenja našega celotnega družbenega razvoja. . . .

Zastavlja se vprašanje, zakaj bi moral voditi komunist, če to lahko opravi tudi tisti, ki ni član partije . . . Vodenje pa je v bistvu idejno usmerjanje, za to pa je treba biti politično in idejno dovolj izobražen . . . Tu gre zlasti za ustvarjanje pravih odnosov v kolektivih . . .

Gospodarska reforma
Ko smo začeli gospodarsko reformo, ki je povzročila zelo veliko skrbi smo opazili tako rekoč neko stihijo. Govorimo eno, izvajamo pa se drugo. Jaz in drugi tovariši smo večkrat govorili, vendar se to ni izvajalo . . .

Zmeraj sem bil proti pretiranim investicijam. Ko vas poslušam, predstavnike starih pomorskih komun vidim, da so vaše investicije majhne ter da ne igrajo nobene vloge. Bile pa so komune, kjer je investiran tudi 100 do 200 milijard dinarjev, pri čemer se ni vprašalo ali bodo te investicije rentabilne. In to ni bilo samo na enem, ampak na več krajih . . . Zdaj smo "zaprla pipe" . . .

Ropanje slovenske industrije
Bili so tudi kolektivni, ki so trpeli, čeprav niso bili krivi. Zlasti je trpela naša zaostala industrija, ki smo jo ropali in katere amortizacijo smo uporabljali za nadaljnje razvijanje industrije v Jugoslaviji. Nove investicije so izvirale iz teh izropanih tovarn, te pa so bile najbolj prizadete. Zato smo ukrepali da bi jim sedaj pomagali. Vztrajam pri zahtevi da je napree treba upoštevati rekonstrukcijo in modernizacijo te naše stare industrije ter da zdaj odložimo investicije v isto industrijo, ki trenutno požira ogromna sredstva, proizvod pa bo dajala šele čez 5 do 10 let. Vidite, tudi pri tem smo imeli odbor in to prav v vrhu partije. Ljudje, ki so bili v vodstvu ZK, so omogočali, da se ne izpolnjujejo sklepi naših plenunov in kongresov. Zato smo zdaj morali opraviti kirurški poseg.

Dolgotrajno odmiranje
Po drugi strani zahteva to tudi družbeno reformo — da postavimo našo ZK na mesto, ki ji gre. Ne zmanjšuje se vloga ZK, kot to govorijo nekateri zunaj naše dežele, ali kot to govorijo redni sovražniki v naši deželi. Narobe, njegova vloga se veča in (dalje na strani 4.)

Dokler je povojni komunistični režim v Jugoslaviji užival začetno priznanje svetovnega komunističnega središča v Moskvi, je z vsemi drugimi komunističnimi vladami delil stalinistični sistem podražavljenja in centralističnega upravljanja celotnega gospodarstva podobno partijsko-samovoljnemu izvrševanju ostalih oblastvenih funkcij v totalitarni policijski državi. Po izgonu jugopartije iz kominforme leta 1948, pa sta ideologa jugoslovanskega komunizma, Kardelj in Djilas, dobila nalogo da revidirata titovski družbeno-gospodarski nauk v "samoupravnem" smislu in ga s tem ločita od zasovražene stalinizma.

In tako je izraz "družbeno samoupravljanje" že od 1950 osrednja naučna oznaka in propagandno geslo titovskega komunizma. Izraz naj bi poudaril težnjo k prehodu od *podražavljenega* (stalinistično-etatističnega) do *podražavljenega* (socialistično-demokratskega) sistema s tem, da bi poedina gospodarska podjetja in druge družbene ustanove prešle v *neposredno upravo* "delovnih skupnosti" v njih zaposleto delavce in uslužbence. Tako samoupravljanje naj bi postopoma zamenjalo "administrativnih" delavcev in uslužbenecov. Tako samoupravljanje naj bi postopoma zamenjalo "administrativnih" delavcev in uslužbenecov. Tako samoupravljanje naj bi postopoma zamenjalo "administrativnih" delavcev in uslužbenecov.

Sele po padcu Rankovića dobivajo važnejše dimenzije reforme potrebne zakonske okvire in stvarne gopoje. Poedina podjetja začnajo bolj prosto razpolagati z večjim delom svojega tržnega izkupička in poslovne banke prilagajajo nepolitično posredovati prihranjene odvisne fondse podjetij in drugih varčevalcev. Prva skupina cen je bila odmrznjena in je sedaj prepuščena tržnim vplivom. Več prisluženih deviz postaja razpoložljivih za prosti uvoz, ki naj bi postal vplivnejši dejavnik boljše domače storilnosti in zmehnejših cen.

Razširja se in gospodarsko uterjuje zasebno obrtništvo in gostinstvo. Govori se o delnem povratku zasebne trgovine. Svobodni poklici raznih vrst se znova uveljavljajo; v Sloveniji je danes na primer okoli 130 advokatskih pisarn. Zasebne kmetije prihajajo k novemu življenju in si nabavljajo potrebne stroje. Tu pa tam se pojavljajo zamekiki resničnih zadrug. Nepremična pa je še vedno gornja meja desetih hektarjev za poedine zasebne kmetije, ki je mnogokje gospodarsko nesmiselna. Priti bo moralo do bolj prožnega razlikovanja v prid boljšega obdelovanja.

Je pa še precej starih in novih politično-centraliziranih sredstev, ki omogočajo samovoljno gospodarsko diskriminiranje proti enim, predvsem v Sloveniji, in favoriziranje drugih, predvsem v Srbiji. Denarna politika ter "okvirna" zakonodaja, vključno s petletni gospodarski načrt, sta še vedno v glavnem domena političnega upravljanja iz Beograda.

Meje samoupravljanja
Ni pa le omejen obseg družbenega samoupravljanja po podjetjih in ustanovah; dvomljiv je tudi sam funkcionalni značaj omejenega samoupravljanja. Samoupravljanje titovskega kova naj bi bilo izraz neposredne demokracije, v kateri soudeležno

upravljajo neposredni izvrševalci. Zato po uradnem tolmačenju za učinkovitost samoupravljanja niso potrebne politične stranke. Ta razlaga pa opuša tri pomembne okoliščine. Prvič, množica podjetja in ustanove so že toliko velike, da se samoupravljalna neposrednost zaposlenih izgublja v njih skupnem številu ter v njih razdeljenosti na različne stroke in oddelke. V takih primerih je *neizbežno* da *posredno odločanje* po izbranih zastopnikih dopolni *neposredno odločanje* vseh nameščencev. Drugič, poedina podjetja in ustanove stopajo v razne vrste sodelovanja z drugimi podjetji in ustanovami, pri čemer je zopet neizogibno posredno odločanje. Tretjič, v vsaki samoupravni enoti deluje partijska organizacija z nalogo, da vodilo vpliva na smer in potek samoupravljanja.

V vseh teh primerih bo potrebno, *doposredni* značaj pobud in odločanja dobi *demokratski* značaj in s tem, da nastopi vsaj še ena svobodna in neodvisna organizacija za kristaliziranje važnih stališč in programov poleg onih, ki jih sedaj zastopa monopolna Zveza komunistov. Brez take minimalne dvojnosti *prostega združevanja za potrebe posrednega odločanja* bo tudi neposredno samoupravljanje ostalo močno omejeno in negotovo, ker bo še v naprej odvisno od partijske samovoljnosti.

Politično upravljanje
Na tiskih področjih družbenega odločanja, ki so še vedno podvržena političnim središčem v Beogradu, v republikah in po komunah, pa je seveda partija še vedno edini resnični odločevallec. Zato ni čudno, da se vse važnejše odločitve sprejemajo in proglašajo na kongresih in plenarnih partije.

Izkušnja gospodarsko razvitih in demokratsko vladanih zapadnih dežel prepričevalno uči, da so v *sodobnih razmerah področja*, ki terjajo politično odločanje, *številna in važna*. Poleg oskrbovanja takih skupnostnih uslug, ki jih ni moč tržno pridobivati in razdeljevati (obrambna, varnostna in sodna služba, zunanja politika, obvezno solanje, višje znanstveno raziskavanje s se neznanimi tehnološkimi primenami, itd.) je potrebno tudi politično dopolnjevanje samega tržnega ravnanja tako na strani ponudbe kot povpraševanja, pospeševanja skladnega gospodarskega razvoja in zaželjenega družbenega skrbstva, ki ga ni mogoče računsko neposredno povezati s poedinimi podjetji.

Zato ne more biti najmanjšega dvoma, da je titovska teorija o *posposlenju*, neposrednega samoupravljanja naučna utvara ali propagandna pretvara. Brez uvedbe *posredne demokracije* za področja in zadeve, kjer nepo-

problemov (ljubljske bolnišnice itd.)....

Na področju izobraževanja... smo v Jugoslaviji leta 1956 porabili 2,6 odstotka, leta 1965 pa 4,6 odstotka narodnega dohodka.... V imenu samoupravljanja znanosti in drugih visokih načel pa se kolektivni upirajo racionalizaciji. Ni pa v tej družbi nikogar, ki bi to uredil.... Toraj je v tem začaranem krogu tako, da znanost ne more uspevati, ker nima denarja, gospodarstvo pa denarja ne da, ker mu ta znanost zanje nudi odgovarjajočega ekvivalenta.... Naše slovensko gospodarstvo - takšno kakršno je danes je - brez tesne naslonitve na sodobne znanstvene dosežke ne bo prišlo na zeeno vejo in bo zelo hitro izgubilo še

jenim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsikje slabše delo, kot smo ga imeli kdajkoli prej....

Vzemimo nadalje primer službe socialnega zavarovanja.... Ne glede na sposobnost in dejanske uspehe so lahko zviševali osebne dohodke vsem.... Isto velja za zavarovalnice, državno loterijo, zavode za zaposlovanje in bolj ali manj za vse podobne zadeve.... V obdobju, ko je relativno bolj rastla potrošnja socialnega zavarovanja kot narodni dohodek in ko so se v gospodarstvu, ni pa bila opravljena nobena selekcija manj sposobnih delavcev (uradnikov).... Osebna disciplina in strokovna odgovornost, nasproti nadre-

denim organom je v glavnem odpravljena, rezultat pa je marsik

SELE PO PADCU RANKOVIČA

V SLOVENIJI—SLOVENSČINA
Z največjim zanimanjem spremljam boj (uboga Ustava!) za upravljanje slovensščine v carinski službi SRS...

"Smrt fašizmu" smo pozdravljali in "svobodno narodu" smo odzdravljali slovenski borci, ko smo z ramo ob rami z drugimi jugoslovanskimi brati imeli težke boje za našo skupno bodočnost, v kateri bi slovenski jezik postal enakopraven ne le na papirju kot v stari kraljevini SHS in slovenski človek resnično svoboden.

Ne pozabite tega, tovariši! S tem in le tako boste učinkovito podprli tudi naš boj v zamejstvu za pravice našega slovenskega življenja v državi, kjer smo se znova znašli, a so naša srca ostala pri vas...

Rudi Babič, DELO "Pisma bralcev" 16. avgusta.

V zadnjem času pogosto slišimo in beremo, da se slovensčini na premočno spuščajo... Obmejni organi v Sloveniji le redko upoštevajo ustavne določbe, po katerih je slovenski jezik na slovenskem ozemlju državni in uradni jezik... Trgovska in industrijska podjetja širom po državi se le redko potrudijo, da bi embalažo izdelkov, namenjenih slovenskemu kupcu, ustrezno opremili. Zal so med temi tovarnami, tudi slovenska podjetja in v kaj čudno luč jih potavlja inozemski farbrikan, ki je svoj razpislec proti madašem opremil z lepim slovenskim besedilom na embalaži. Iste pomankljivosti opažamo na javnih napisih, na vlakih, avtobusih in trolejbusih, v restavracijah in trgovinah, če ne drugače, v ne-

prečiščene jeziku... Nekateri predlagajo celo, da bi sprejela slovenska skupščina poseben zakon, ki bi zagotovil slovensčini njene pravice...
Jezik ni samo govornica, jezik spada k samemu bistvu našega obstoja, jezik je del naše osebnosti...
Danes, ko imajo vse pomembnejše radijske postaje sveta redne oddaje v slovensčini, pač ni razloga, da bi jadikovali, češ ta in ta se noče naučiti našega jezika, ta in ta go omalovažuje, ta in ta...
DELO, uvodnik 18. avgusta

OD ODTUJITVE DO VRNITVE

...Ta pojav priča o izrazitem prelomu v razvoju naše poezije in tudi o prelomu v družbeni zavesti: nova družba ni ustvarila novega človeka, kot smo v romantičnem zanosu vojnih in prvih povojnih let pričakovali, večerajšnji ljudje smo se le prilagodili današnjemu dnevu. Končano je torej zadnje romantično obdobje, prihaja doba popolnega izstrezanja...

Ciril Zlobec v ljubljanski reviji SODOBNOST št. 7, 1966.

...slovenska marksistična filozofija ni napredovala od predvojnega stopnje, po vojni pa je večkrat dobila dogmatično obliko...

Povsem je razumljivo, da so v takem praznem filozofskem prostoru še živeli ali stari filozofski miselni elementi, ali pa so prodirale vanj tudi novejši nemarksistične filozofske smeri... Na ožjem področju "duhovne" kulture v Sloveniji je vpliv teh "modernih" dogem precej večji kot pa dogmatiziranega marksizma oziroma stalinizma...

Dr. Vojan Rus, SODOBNOST št. 7, 1966.

V LASTNEM ZRCALU ...

"Kulturni" dogodek na Bledu.

Na vsu turistične sezone na Bledu je letos Zveza kulturno prosvetnih organizacij pri občini Radovljica priredila v Festivalni dvorani umetniško razstavo, da bi seznanila domačine z likovno umetnostjo in da bi predstavila tujim turistom dostojno raven slovenske kulture. Svoja dela sta razstavljala mednarodno priznana umetnika, G.A. Kos in Boris Kalin. Toda zgodilo se je, da je ob otvoritvi razstave zmanjkalo toka in šele na zagotovilo, da bo račun za elektriko plačan so priklopili tok. Poleg tega pa so se na vhodnih vratih v Festivalno dvorano pojavili letaki v spakdrani slovensčini, nemščini in angleščini in oznanili nastop ansambla električnih kitar (Beatlov) z bleščitim imenom "LETECI KAMNI", naslednji večer Akademika A.G. Kos in B. Kalin sta protestirala, da ne bosta razstavljala svojih del v veži dvorane, v kateri bodo nastopali dolgolasi beatli (z Jesenic in iz Ljubljane). Prirediteljem ni preostalo drugega, kakor da pred nastopom "LETECIH KAMNOV" odstranijo dragocene umetnine v stranske prostore in jih tako obvarujejo pred morebitnimi poškodbami. Strah je bil upravičen, kajti naslednji večer so v razburjenem pričakovanju v vežo Festivalne dvorane navalele od dežja premočne potentne mladoljetniške sile. Razvneti in podivjane mladinci od evzovikih te glasbe, ob onemoglih krikih nastopajočih dolgolascem, padanju v nekakšno ekstazo ter ob metanju jaje po dvorani vdrala na oder. Divjala je na najbolj grob in primitiven način in tako povzročila splošno zmedo. Posamezniki so se celo slachli ter odmetavali oblačila...

(Po Delu).

KONEC "LOPATARSKO VZGOJE"?

"V naši republiki smo že doslej pogosto govorili da so se delovne akcije, takšne, kot so bile doslej... preživele! Kaj to pomeni? Pomeni predvsem to, da je potrebno v skladu s spremembami v naših splošnih družbenih zlasti pa v ekonomskih gibanjih preiti na drugačno organizacijo mladinskih delovnih akcij...
... Ce smo si doslej lahko privoščili to, da smo v brigade pošiljali ne samo dijaško in študentsko mladino v počitnicah, ampak tudi delavsko in kmečko mladino, pogosto v obdobju največjih naporov delovnih kolektivov za izpolnjevanje proizvodnih planov, potem si tega v pogojih uresničevanja reforme prav gotovo ne moremo več privoščiti...
... Solsko mladino res lahko angažiramo v počitniških mesecih, a tudi ob tem se moramo vprašati, če je "lopatarska vzgoja"... edina oblika delovne vzgoje ki jo pri nas poznamo.
... Tako, kot je bilo zadnja leta na avtomobilski vesti, ne gre več naprej, če hočemo, da bodo imele delovne akcije razen delovnega tudi druge, predvsem vzgojne pčinke."

Delo, 16. julija

"METLA 66" NA LINIJI — BREZ LINIJE

V Ljubljani nastopa majhna ad hoc skupina "Metla 66", ki se je zadnji teden avgusta predstavila v Križankah z novim satirnim kabaretom "KOMOLCE KVISKU". Iz uvodne besede za novi kabaret povzemamo sledeče (po Tedenski tribuni, 22. avgusta):
"Vsaka ideološka zgrešenost povsem slučajna!
Na zalogi vedno sveže direktive!
Pazite na denarnice in mednacionalne odnose!
Nože oddajte v garderobi...!
Dragi gledalci, prosimo, če počakate samo še trenutek, ker naš tekst za satirni kabaret še ni povsem gotov. Saj veste, plenum, direktive, seje, spremembe intakodalje in ker želijo, želite in tudi mi želimo, da bi bil naš kabaret na liniji, na naši liniji, na pravi liniji, torej samo trenutek. Saj veste, mi imamo celo vrsto linij, trolejbusne linije, železniške linije, TV linije, linije najmanjšega odpora, upravne linije, linoleje... pardon, to ne, to ne sodi v kolekcijo naših linij. Skratka, želimo biti na liniji in tudi moramo biti na liniji... Iskreno povedano, pa je križ s temi linijami. Trolejbusne linije imajo zamudo, železniške linije ukinjamo, TV linije imajo prekinitve, politične linije odklonje, linije najmanjšega odpora niso začelene, mi, mi naj bomo pa na liniji. Lepa reč! Torej trenutek, če se ni med tem kaj spremenilo, trenutek, da avtor napiše tekst... Torej mirno kri in trenutek. Saj pri nas smo vendar vajeni čakati, saj že nekaj časa čakamo na lepšo bodočnost in še bomo čakali... Živimo pač v prehodnem obdobju in prehodno obdobje je kot velika čakalnica..."

...Moje stališče do filozofije. ...Zavedam se kajpada vse veličine filozofije, njenega neodoljivega prizadevanja, razrešiti uganko sveta in človeškega življenja ali morda čim globlje in čim bolj urejeno razumeti ali vsaj osvetliti to, kar živimo in kar smo... sem si na jasnem, da se bo filozofija jutrišnjega dne morala intenzivno oslanjati na znanost, kakor je hkrati gotovo, da analitična znanost osvaja resnico sorazmerno neurejeno in da nikakor ne prihaja do sintetičnih in splošnih spoznanj...
Poleg... odnosov, ki bi jih lahko imenovali poklicne ali profesionalne, goje ljudje do filozofije odnose, ki so po svoji naravi izrazito ljubiteljski. Najvišja vrsta teh je nemara estetski odnos do njih... To je ljubezen do filozofije iz očaranosti in navdušenja nad človeško umnostjo in miselno prodimostjo... Njegovo nasprotje je odnos, ki naj ga označim kot verniškega. To je odnos bolj ali manj navne vere v resničnost in zveličavnost te ali one filozofije... Družine filozofskih vernikov so kljub osnovni navnanosti, ki je za pripadnost k tej ali oni izmed njih potrebna, zelo raznolike. O enem tipu vernikov, ki je danes pri nas precej viden, bom še govoril...
Filozofski verniki so eksistirali v vseh časih. Rečeno pa je bilo neštetokrat, da je vera filozofije privilegij in posebnost mladosti. Zlasti današnje.
...Lahkovernost nasproti nekaterim filozofom, stroga kritičnost nasproti drugim, zlasti nasproti tistim, ki so vodilni v našem življenju, nagajenje k fanatizmu... in drugi pojavi mi govorje, da se pri nas z željo po resnici mnogokje družijo posebna ambicija, potreba po samozavesti... V družini človeštva se duhovno odločajo o velikih socialnih vprašanjih našega časa, nam nekateri mlajši pa tudi starejši pisči govore o nekih svojih resnicah biti in bivanja, ki so pravzaprav potrebne samo za osebno afirmacijo.
Josip Vidmar, Iz dnevnika, Delo, 20. avg.

"Ni me eliminirala partija — tako mene kot njo eliminira stvarnost. Stvarnost je pravzaprav tista, ki mi je zabranjena in prepovedana in ki sem se ji tudi sam odrekal; in samo v tem, da sem tako lahkoverno živel v območju sanjskih vrednot in ideologije, je moja neobstoje." In kaj zdaj? Se zmerom sem zunaj. Prekoračil sem zadnjo stopnico, na kateri sem se kot razumnik ločil od Oblasnika. V to tolažbo si lahko rečem, da me nislo odžagali in kot smrkavca postavili v kot, ampak da je ravno narobe res: Jaz sam sem se osamosvojil, osamosvojil tako od Oblasnici kot od mitov, ki so me priklepali nanjo. Postal sem svoboden. Vprašanje pa je še vedno isto: kaj bom s to svojo svobodo storil?
Samo dve rešitvi vidim. Prva, ki je bila razumnikom in pesnikom že od nekdaj najbolj pri srcu in jim je tako rekoč zavdana, se mi vsiljuje kar sama od sebe. Ta svoj žalostni položaj lahko razrešim na najbolj cenen način in ga spet mistificiram: svojo družbeno nemoč in posedanje ob robu življenja, kamor so me postavili, lahko razglasim za svoj zavesten odpor do banalne in krivične stvarnosti, za zvesto neomadeževani duši in velikim odrešujočim idejam, v katerih je duh vse in stvarnost nič. Nastopim lahko kot siromašni trpin, ki se upira vsaki laži in se odreka vsega lagodnega kot pravi pravcati svetnik, ki je sklenil odkupiti vse grehe sveta. Genij sem lahko sredi smetnih ljudi, predstavnik neke višje resničnosti na zemlji, ki mu ne pride niti na misel, da prav takrat, ko je najbolj čist in poduhovljen, največje služi temnim silam in jim velikodušno prepušča življenjski prostor. Kadar me je družba pripravljena sprejeti vase, se lahko spet premeteno umaknem in vztrajam zunaj, zakaj samo v tem položaju bom lahko spet moralistično dvigal prst in si na tem posebnem področju dela, ki je že od nekdaj zakoličeno za intelektualce, služil svoj zakonjani kruh.
Druga izbira, ki je zaenkrat manj uhojena, je seveda tudi težja in resničnejša. Odvreči bi bilo treba ta svetniški plašč, vdreti

zapahnjena vrata in vstopiti v prepovedani, banalni svet stvarnosti, kjer se marsikaj resnične začne in neha, kjer je oblast in kjer je ljudstvo...
Marjan Rožanc v tržaški reviji MOST, št. 9-10, 1966.
(M. Rožanc je bil član uredniškega odbora leta 1965 prepovedanih PERSPEKTIV)

UDBA, PARTIJA SAMOUPRAVLJANJE

Vsepartijska javna razprava o reformi notranjih odnosov v Zvezi komunistov lahko najlažje poteka, v čem in zakaj praktična vloga partije, njenih organizacij, forumov in članstva, zaostaja za potrebami družbeno ekonomskega razvoja.
...Gre za razpravo o spremembah, ki naj utrdijo njeno vodilno idejno in politično silo in hkrati pospešijo odmiranje vseh značilnosti oblasti...
...se v praktiki prav zaradi neurejenih in nedemokratskih odnosov znotraj organizacije, zaradi okorelosti njene organizacijske strukture ta vloga ni prav uveljavljena. Zato so urejeni notranji odnosi in predvsem javnost dela in kritičnost v sami Zvezi komunistov pogoj za večjo afirmacijo vloge organizacije in vsakega njenega člana v družbi.
...Zveza komunistov bo morala v tem procesu hitreje obnavljati svoje vrste z ljudmi, ki bodo realnejši odzrad sedanje strukture naše družbe... ki so v defzijah, in ne z besedami, na pozicijah socialistične demokracije in samoupravljanja. Prav tako pa bo treba hitreje in odločneje obračunavati z vsemi tistimi člani ZK, ki zastopajo politiko "trde roke" in za katere ne more biti prostora v partiji.

"Delo", 17. julija, uvodnik

Komisija je ugotovila, da je Državna varnost v Sloveniji deloma zaznala problem svojega nestreznega sistema dela na področju gospodarstva... Po IV. plenumu so tudi prenehali zbirati informacije, ki se tičejo javnega mnenja o zunanjih in notranje-političnih dogodkih. Opuščali so tudi opravila v zvezi s "preventivno" v gospodarstvu, kršitvami poslovne tajnosti, neloyalno konkurenco, prekinitvami dela itd., ker so za to pristojni drugi organi.
Prenehali so tudi zbirati podatke o osebah, o katerih ni pričrljivih znakov, da gre za delovanje tujih obveščevalnih služb ali organiziranih sovražnih dejavnosti.
Seja Izvršnega komiteja CK ZK Slovenije, "Delo", 13. avg.

(Sedaj) teko živahne razprave predvsem v organizacijah Zveze komunistov...

Razprave znotraj organizacij Zveze komunistov se seveda ne zadržujejo samo na vprašanjih metod delovanja organov državne varnosti, ki so začle v poplno nasprotje z našim razvijajočim se družbeno-političnim sistemom, temelječim na samoupravljanju, marveč so usmerjene tudi v kritično presojanje in obravnavo vseh tistih metod in teženj, ki v vsakdanji družbeni praksi ovirajalce in občane pri njihovem meritornem samoupravnem odločanju... Odkrila pa je tudi slabost nekaterih naših komunistov, ki so ponekod premalo usposobljeni voditi takšno razpravo...
Potemtkem se z vso nujnostjo kaže potreba, prenesti te razprave iz Zveze komunistov v organizacije Socialistične zveze, v sindikate, v samoupravne organe, neposredno v delovne organizacije in med občane...
Miha Marinko, politični sekretar CK ZK Slovenije, "Delo", 3. avgusta.

"Po IV. plenumu o teh vprašanjih veliko svobodneje in globlje razmišljamo kot v prejšnjih diskusijah, na primer o statutu na VIII. kongresu... Ustanovitev nacionalnih partij, ki so prenele odgovornost za nacionalno vprašanje na delavski razred... Le z izrednimi napori Zveze komunistov se je razvilo samoupravljanje od prvih delavskih svetov z zelo omejenimi pravicami do sedanjega odločanja o vseh vprašanjih delitve... Četrto pleznamo sejo lahko označimo kot nov mejnik, kot višjo obliko samoodločitve delovnih ljudi, narodov in republik za samoupravljalško, demokratično socialistično Jugoslavijo...
Izvršni komite se je v komuni-

keju in na svoji seji ostrg distanciral od mnenja, da je v Sloveniji situacija čista, da za našo republiko ne veljajo politične ocene IV. plenuma... Teh pojavov je bilo v Sloveniji veliko... Nikoli ni bilo v Sloveniji ugodnejše vzdušje za konkreten spopad progresivnih sil z vsemi oblikami birokratskega dela in s konservativno miselnostjo...
Mitja Ribičič, član komisije za reorganizacijo ter nadaljnji razvoj ZK Jugoslavije, "Delo" 21. avgusta.

NUJNOST NOVIH CEST

"Mejna področja Avstrije in Italije so zadnja leta dobila vrsto sodobnih cestnih zvez, ki jih dopolnjujejo z novimi prometnimi žilami. Vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela ter hiter razvoj motorizacije pri nas zahtevata, da jim tudi v Sloveniji pospešeno sledimo. Pri tem smo v odvisnem položaju. V načrtih se moramo navezovati na tisto, kar je že storjeno pri sosedih. Samo tako bomo lahko najbolj smotno povežali naš gospodarski prostor z mednarodnimi gospodarskimi tokovi.
...V Sloveniji je registriranih okoli 100.000 vozil ter 3000 prikolnic, kar je 28 odstotkov vseh motornih vozil v Jugoslaviji. Število posameznih vrst vozil je po vojni naraslo za 100 do 300-krat. Gradnja cestnega omrežja pa je bila razmeroma počasna ter neuskladna s tehničnim napredkom in izpolnjevanjem vozil ter z njimi povezanih naraščajočih potreb gospodarstva.
Zemljepisni položaj naše dežele odpira naravne poti med razvitimi zahodno ter hitro razvijajočim se vzhodom. Medsebojni vplivi bodo vse večji. Cutili jih bomo zlasti zaradi naraščajočega tovornega, tranzitnega, turističnega in drugega prometa. Nič manj kakor 95 odstotkov vseh vozil prihaja letno v Jugoslavijo skozi mejne prehode v Sloveniji. To nas toliko bolj obvezuje k upoštevanju tistega, kar so na področju cestnega omrežja že storili sosedje...
Vzporedna cestna žila z našo severno mejo v Avstriji ter pravokotni žili na zahodno mejno območje v Italiji sta bližnja stvarnost, mimo katere ni moč v načih programiranjih. Prav tako ni moč mimo tega, da se naši edini sodobni magistrali „Cesta bratstva in enotnosti“ in Jadranska magistrala zaključujeta v Ljubljani oziroma na Reki. Ozki gnli nastajata torej v procesu razvijanja mednarodnega gospodarskega povezovanja proti zapadni meji. Kritično pa je tudi stanje zvez od severne meje do jadranskih pristanišč."

"Delo", 2. avgusta

OBNOVA SLOVENSKEGA KMETIJA

"Ljubljanska „Agrotehnika“ je predstavila na njivah v okolici M. Sobote domačim strokovnjakom in zasebnim kmetom majhen traktor tipa „Zetor“... Okoli 2,9 milijona din naj bi veljal ta nepogrešljivi pomočnik kmetov, ki so se posebej pozdravili pogoj nakupa, saj bo mogoče kupiti tak stroj z dinarji.
Se večjo pozornost je vzbudil med kmeti namig zastopnika „Agrotehnike“ o možnosti obročnega odplačevanja čeških traktorjev... Tak način odkupa bi v dobrisni meri odtehal zahteve kmetov, ki menijo, da bi morali končno najti pri nas sredstva tudi za kreditiranje zasebnih kmetijstva.
Zal smo bili pri sproščanju pobud za premljanje zasebnih kmetov z manjšimi stroji doslej zelo nedosledni in milo povedano — kratkovidni...
Kakorkoli že je, ostaja dejstvo, da se bomo iz sedanjih nasprotij in nezdravih pojavov pri uvajanju sodobne mehanizacije v zasebno kmetijstvo lahko iztrgali le s hitrim posredovanjem odgovornih organov, zakaj oklevanje pred to pomembno odločitvijo utegne ob zakasnelem spoznanju povzročiti nenadomestljivo družbeno škodo."

"Delo", 6. avgusta

ZASEBNO PODJETNISTVO TUDI V TRGOVINI?

...problem preskrbovanja vasi, zlasti manjših vasi in naselij, še ni rešen. Postal je celo še bolj resen, ker se pojavlja ob času naraščajočih potreb v vaseh, na eni strani, in prizadevanj podjetij, da bi se znebila nerentabilnih prodajalnic, na drugi strani.

TITO O BODOCNOSTI... (dalje s tretje strani)
...se dolgo se bo večala. Večati se mora vse dotlej, dokler ne dvignemo zavesti navadnih občanov do tiste stopnje, ko ne bo več potrebno, da jih komunisti usmerjamo. Odmiranje je dolgotrajen proces in ne pomeni odmiranja komunistične ideologije, temveč rast zavesti občanov. Z odmiranjem vloge komunistov — kot organizacije — gre vzporedno krepitve zavesti v celotni družbi. In tedaj bo manj potrebno, da se Zveza komunistov postavlja v položaj učitelja. Zdad pa moramo biti učitelji. Da pa bi druge učili, moramo tudi nekaj znati. No, to zahtevam od članov naše ZK."

KOMENTAR: V svojem govoru je Tito priznal globoko krizo partije in režima. Po izločenju Rankovičev stalinistov in jugo-centralistov partija sedaj ne ve prav, kaj naj počne. Na eni strani povdarjajo nujno potrebo, da zdaj po padcu Rankoviča končno izvedejo resnično samoupravljanje, ki so ga bili že davno razglasili za njihov specifični doprinos k razvoju "socializma", a v isti sapi bi hoteli, da bi vsebina takega samoupravljanja ostala pod strogim varuvtvom partije. To pa ne gre skujaj. Partija predstavlja le skromno manjšino, ki po Titovem priznanju ni niti posebno elitna in čigar marksistična "znanost" se je izkazala kot bore malo uporabna za uspešno samoupravljanje. Tako manjšina more "voditi" le s stalinističnimi

...Po prejšnjih predpisih so občinske skupščine lahko izdajale dovoljenja za trgovsko poslovanje na pavšalni račun. Te prodajalnice so dobivale zelo malo obratnih sredstev ali pa sploh nič. To pomeni, da je poslovodja delal z lastnim denarjem in v svojem lokalu in s svojo opremo. Težko je reči, kaj je takemu poslovanju dajalo značaj družbenega sektorja... Take prodajalnice so morali 1. julija 1965 zapreti, ker so bila navodila Odrebe o trgovinskih podjetjih in poslovalnicah ukinjena. Trgovska podjetja jih niso hotela vzeti v svoj sklop, ker po rednem obračunu postajajo nerentabilna. Toda te prodajalnice, čeprav niso priznane, se dalje obratujejo in čakajo, da bo novi zakon uredil njihov status... Upajo, da bo novi zakon uzakonil, da bo vsako naselje z najmanj 500 prebivalci, moralo imeti prodajalnico... Nekaj podobnega smo imeli svoje čase v gostinstvu. Tudi takrat smo iskali načine, da bi vse vrste gostinskih podjetij registrirali kot družbeni sektor. Toda kaj hitro smo spoznali, da je od vsega tega ostalo samo ime, dejansko pa so to bila zasebna podjetja.
Pogoji in izvori nabavljanja trgovskega blaga, ožje in odrednje področje preskrbovanja prebivalstva in način določanja cen, veliko bolj omogočajo družbeno nadzorstvo in nobenega razloga ni, da se ne bi tudi zasebna trgovina pojmovala kot ena izmed organiziranih oblik blagovnega prometa.
„Ekonomska politika“, 23. julija

KOMENTAR: Izgleda, da kriče stvarne potrebe postopoma vodijo od uničevalnega vesplošnega podržavljenja, politične centralizacije in birokratskega upravljanja vsega gospodarstva k bolj življenjski mnogolčnosti podjetniških oblik, vključivši osebna in zasebna podjetja v kmetijstvu, obrti, gostinstvu, svobodnih poklicih in, kot zdaj kaže, tudi v mali trgovini. To spoznanje in razvoj sta posledica ponovne uvedbe tržnega gospodarjenja, v katerem obstajajo in uspevajo le taka podjetja, v katerih so proizvajalni stroški manjši od tržnega izkupička. V panogah, kjer po sami naravi produkta ali usluge prevladujeta osebna inznajdljivost in prilagodljivost, je gornji pogoj tržne uspešnosti mogoče izpolniti le, ako imajo nosilci takih gospodarskih dejavnosti dovolj močan osebni interes na čim nižjih proizvajalnih stroških in čim privlačnejšem zadovoljevanju potrošniških potreb. V tem je gospodarski smisel zasebnih podjetij. Njih širši družbeni pomen pa je v tem, da oblikujejo samostojno misleče in trdno stoječe ljudi, ki so poleg umetniškega in znanstvenega ustvarjanja eden najbolj potrebnih virov moči in napredka naroda.

— C. A. Z.)

(dalje s tretje strani)
...možnost, da bo pri sebi odmaknjenem upravljanju v podjetju, ustanovi, občini in v Ljubljani pa tudi pri rezidualni jurisdikciji zvezne koordinacije zastopov na odposlancih, ki bodo tolmáčili njemu sorodna osnovna stališča in katerih politična sposobnost ter osebna poštenost bosta le preklicno potrjeni s svobodno danim zaupanjem večine so-občanov."
V sodobnih razmerah so le drobci družbenega upravljanja neposredno samoupravni. Vse večje odločitve so posredne, tudi če bodo — kot pravilno zahteva uvodnik "Dela" — v bodoče napravljane v podjetjih, občinah in republikah namesto v Beogradu. Da bo "občan" mogel resnično izbirati svoja zastopstva na vseh teh stopnjah posrednega upravljanja, sta mu potrebni vsaj dve medsebojno neodvisni in enakopravni politični organizaciji.
Nezmotljivosti družbenih odločitev tudi taka resnično demokratična izbirtnost ne more jamčiti; je pa edini praktični način, da se prepreči dokazano zlo enopartijske samovolje in nesposobnosti. C.A.Z.

BRANIMIR ZGANJER

(V Zagrebu je izšla tretja predelana in razširjena izdaja njegove knjige "Prepjevje is slovenske poezije", ki vsebuje prevode v hrvaščino 27 slovenskih pesnikov od Vodnika do Filipiča. KNJIGA 66 objavlja pod poglavjem "Besede ustvarjalcev" v 6. številki na str. 225—226 naslednje vprašanje in Zganjerjev odgovor. Op. ured.)
"Kaj sodite o medsebojnem prevajanju slovenskih literarnih del v hrvaščino in hrvaških v slovensčino? Se dovolj poznamo? Nismo kljub geografski bližini duhovno vendar bolj oddaljeni, kot si mislimo? In kaj naj storimo, da premagamo te "daljave"?"
"Medsebojno spoznavanje je treba seveda poglobljati. Toda ne pozabimo, da se dijaki v naši ožji domovini učijo srbohrvaščine od 5. do 8. razreda dve uri tedensko, medtem ko slovensčine kot učnega predmeta na Hrvaškem sploh ni. Res je tudi, da v hrvaških berilih najdemo slovenske tekste, toda predavatelji jim (razen v izjemnih primerih) niso kos.
"Slovinci beremo brez posebnih težav še tako zahtevno hrvaško besedilo. To velja celo za solarje. Dokaz je povenjen "plaze", ki prihaja iz srbskohrvaškega jezikovnega področja v slovenske knjigarnice in kioske (spomnite se ene zadnjih majniških oddaj "Kulture panorame" ljubljanske RTV). Hrvati pa ne zmorejo slovenskega teksta. Duhovno ne bomo oddaljeni —pa tudi nečemo in ne smemo biti — če sami ne bomo hoteli! Kako pomagati? Na Hrvaškem bi morali načrtnje prevajati slovenske avtorje, v Sloveniji pa ne smemo opustiti misel na prevode iz hrvaščine, čeprav jo dosti dobro poznamo. In še nekaj: slovensčino bo treba (preudarno in umerjeno) vpeljati kot učni predmet tudi izven meja naše republike."

— C. A. Z.)

Naročniki SD v Združenih državah, pozor! Zelo važno. Po novih postnih predpisih mora biti na vseh pošljikah 2. in 3. reda označena tudi zona (ZIP CODE). Pošta bo vračala vse pošljike, ki ne bodo imele te označbe.

Nujno prosimo, takoj javite svojo ZIP CODE. Če ne veste, vprašajte na poštem uradu. Le tako boste gotovi, da boste dobili redno list "SLOVENSKA DRŽAVA". Obenem vljudno prosimo — poravnajte naročnino!

Uprava "Slovenske Države" Toronto

(Za naročnike in prejemnike našega lista v USA)

ODREZI IN SE DANES ODPOLJJI

To: "Slovenska Država", 646 Euclid Ave., Toronto 5, Ont. Canada.

From: (tiskajte) Ime: .....

Naslov: .....

Moj "ZIP CODE": .....

(Nezaščeno črtajte): "Prilagam \$..... za naročnino za leto....."

(Podpis)

Toronto

Obisk ljubljanskega nadškofa. — V nedeljo ob 22. do 28. septembra smo bili kanadski Slovenci deležni obiska ljubljanskega nadškofa dr. Jožeta Pogačnika. V spremstvu svojega tajnika č.g. Danka Slapšaka in č.g. Antona Vukšiniča je prisel v četrtek 22. septembra ob 8 zvečer v župnijo Brezmadežne na Brown's Line. Pozdravili so ga najprej slovenska župnika v Torontu, č.g. Janez Kopač in č.g. Andrej Prebil, in slovenska duhovščina. Zupljani Brezmadežne so mu pripravili prisrčen sprejem. Po molitvah in blagoslovu v cerkvi so se slovenski verniki zbrali v cerkveni dvorani, kjer so pozdravili slovenskega cerkvenega dostojanstvenika z ljubko prirediteljo in mu izročili sopeke nageljev, ovitih s slovensko trobojnico. Nadškof se je za prisrčen sprejem zahvalil, izrazil svoje veselje, da je prišel med Slovence v Kanadi, in izročil vsem pozdrave domovine. Nastanil se je v župnišči Brezmadežne in bil ves čas svojega bivanja v Torontu deležen gostoljubja slovenskih gg. lazaristov.

V soboto popoldne je obiskal rojake v Hamiltonu, kjer župnikuje č.g. Lojze Tomc, in imel v župnijski cerkvi sv. Gregorja večerno mašo.

V nedeljo je imel nadškof Pogačnik koncelebrirano sv. mašo v cerkvi Brezmadežne v Torontu in po maši birmo. Birmal je 130 slovenskih otrok iz Toronta in bližnje okolice. Po birmi se je udeležil skupnega kosila z birmanci, njihovimi starši in botri v cerkveni dvorani. Pri kosilu so škofa spremljali tudi slovenski duhovniki iz Toronta. Zastopniki župnije Brezmadežne so se znova zahvalili nadškofu za obisk in podelitev sv. birme slovenskim otrokom. Gostje niso prezrili, da je 28. september nakškofov rojstni dan; navdušeno so mu zapeli Happy Birthday in Kol'kor kapljic toliko let Bog vam daj na svet živet, želeli so mu še mnogo let življenja in uspešnega poslanstva med Slovenci doma in v tujini. Slovenski nadpastir se je v kratkem govoru za vse zahvalil in razodel svoje občudovanje do Slovencev v Torontu, do njihove velike narodne zavesti, ki jo je opazil tudi pri otrokih, in do verskega življenja.

Isto nedeljo popoldne ob 4h je obiskal cerkev Marije Pomagaj, kjer ga je pričakovala velika množica Slovencev ne le iz Toronta, temveč tudi iz drugih krajev Ontaria. Po blagoslovu v cerkvi, se je nadškof udeležil akademije, ki mu jo je v cerkveni dvorani pripravila mladina župnije Marije Pomagaj. Sodelovali so učenci slovenske škole, mladinski pevski zbor, folklorna skupina in Fojsova harmonikarska šola. Na akademiji sta v imenu torontskih Slovencev govorila župnik Marije Pomagaj, č.g. A. Prebil, in prof. č.g. Lojze Ambrožič. Sledil je spregovoril tudi nadškof in se zahvalil za ljubezni sprejem, pohvalil slovensko mladino in njen narodni ponos, bodril starše, naj vcepijo otrokom slovensko zavest in vero; zahvalil pa se je tudi za razumevanje in sodelovanje torontskih rojakov ob ustanovitvi slovenskega zavoda v Rimu za vzgojo slovenskih duhovnikov.

V ponedeljek je dr. Pogačnik obiskal torontskega pomožnega nadškofa Filipa Pookoka, v terek pa šel na božjo pot h kanadskim mučencem v Midland. V sredo 28. sept. je odletel proti New Yorku; obiskal bo slovenske rojake v tem vellemestu in pred poletom v domovino še rojake v Washingtonu in Bridgeportu.

Slovenci v Kanadi smo slovenskemu nadškofu hvaležni za pozornost in ljubezen. Priprani smo, da bo njegov obisk mnogo doprinesel k duhovnemu napredku in narodni zavesti slovenskih rojakov v Kanadi.

Slovenske šole. — Sredi septembra sta obe slovenski šoli v Torontu ponovno začeli s svojim delom. V našem mestu obiskuje slovensko šolo čez 300 slovenskih otrok, poučuje pa 15 učiteljev.

Cleveland

Seminar AHAKA. V dnevi 3. in 4. septembra je bil v Clevelandu v prostorih Western Reserve univerze sedmi letni seminar jugo-vzhodno evropske študije, ki ga sedaj vsako leto pripravi Ameriško-hrvatski akademski klub ob sodelovanju Inštituta za sovjetske in vzhodno evropske študije na John Carroll univerzi, letos pa tudi s sodelovanjem oddelka za slovenske jezike na Western Reserve univerzi. Tema letošnje seminarja je bila: kultura in humanistične vede v jugovzhodni Evropi.

Predavatelji so bili: Francis H. Eterovic (De Paul University), Nicholas A. Bucur (odvetnik, Cleveland), Stanko Guldescu (Fayetteville College), Cyril A. Zebot (Georgetown University), Joseph S. Rouček (University of Bridgeport), George J. Maciuszko (Western Reserve University), in Stanko M. Vujica, (Wilkes College).

Prof. dr. Cyril A. Zebot je predaval o vplivu slovenskih pisateljev na razvoj komunizma in komunističnega režima v Sloveniji in Jugoslaviji.

Letošnji seminar je odlikoval visok akademski nivo.

20-letnica smrti gen. Rupnika.

Za dvajseto obletnico smrti generala Leva Rupnika so se domobranci v Clevelandu udeležili sv. maše, ki je bila darovana za pokojnega generala v cerkvi Marije Vnebovzete v nedeljo 11. septembra ob devetih in četrtem dopoldan.

Obisk nadškofa Jožeta Pogačnika.

V dnevi 16. do 22. septembra se je mudil na obisku v Clevelandu ljubljanski nadškof dr. Jožet Pogačnik. Bil je gost clevelandске škofije, stanoval pa je v župnišči sv. Vida.

V nedeljo dopoldan je prevzvišeni nadškof dr. Pogačnik ob polenajstih v cerkvi sv. Vida daroval tiho pontifikalno mašo, katere so se udeležile množice Slovencev iz Clevelanda. V cerkvi je prišel v spremstvu lepega števila narodnih noš, katoliških veteranov in cerkvenih organizacij s prapori. Vhod v cerkev so krasili mlaji. Prevzvišeni nadškof je imel tudi lepo pridigo o veri in cerkvi kot duhovni vezi Slovencev po svetu. Popoldan pa je bila sprejemna slovesnost v šentiviški dvorani, kjer so pri pozdravnem sporedu sodelovali

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.

Nastov. ANTONY AMBROŽIĆ Barrister, Notary Public 861 College St., Toronto, Ont. Telefon: LE. 1-0715

Slovenska šola pri sv. Vidu, pevski zbor Lira, Slovenska telovadna zveza in plesno društvo Kres. Po sporedu je imel nadškof dr. Pogačnik zopet lep nagovor in se zahvalil za prisrčen sprejem.

Isti dan zvečer je prevzvišeni nadškof dr. Pogačnik vodil večerno pobožnost v cerkvi Marije Vnebovzete. Po končani pobožnosti pa je bil sprejem v dvorani za tamkajšnje farane.

V ponedeljek pa je prevzvišeni nadškof dr. Pogačnik obiskal faro sv. Lovrenca, kjer je tudi daroval sv. mašo.

Obisk naškofa dr. Pogačnika, ki je med nami doživel velik in prisrčen sprejem, nam bo vsem ostal v najlepšem spominu.

Blagoslovitev Škerbčevega mostu.

V nedeljo popoldan 25. septembra jo ob kratki slovesnosti v prisotnosti sorodnikov pokojnega msgr. Matije Škerbca, narodnih noš, katoliških veteranov, članov in prijateljev Slovenske pristave č.g. Raymond Hobart, duhovni vodja Slovenske pristave, blagoslovil novozgrajeni most na Slovenski pristavi, ki čez globoko grapo veže dva dela Slovenske pristave in je posvečen spominu na pokojnega msgr. Matije Škerbca, ki je bil vnet zagovornik Slovenske pristave, njen prvi duhovni vodja in preudaren svetovalac.

Most so zgradili člani Slovenske pristave pod vodstvom predsednika gradbenega pododbora g. Andreja Kozjeka. Škerbčev most je lepa pridobitev za Slovensko pristavo, ker olajšuje uporabljivost preje bolj zapuščene predela in ji je tudi nov okras.

Chicago

Važno opozorilo! Vse naročnike v Chicagu prosim, da sporočijo našemu zastopniku v Chicagu; g. Mirko Geratič, 2737 W. 16th St. Chicago, Ill. 60608 svoj ZIP CODE, t.j. številka poštnice zone. Kakor veste, imamo sedaj nove zone. Preje n. pr. 8, je sedaj 60608. Po novem letu 1967 bo pošta vračala vse pošljike 2. in 3. reda pošljitelju. Tisti, ki še niso poravnali naročnine za to ali zadnje leto, naj sporočijo tudi obnemo svoj ZIP CODE.

Ljubljanski nadškof dr. Jožet Pogačnik med ameriški Slovenci. Dne 25. avg. je prisel v letalom Swissairline na O'Hare letališče nadškof dr. Jože Pogačnik. Ni bilo posebnega sprejema. Pozdravili so ga komisar Andrej Svete in drugi duhovniki slovenskih župnij v Chicagu. Nadškof dr. Pogačnik je bil gost pri o. frančiškanih v Lemontu. To je sedaj 3. slovenski škof, ki je obiskal ameriške Brezje. Nadškof je obiskal tudi čikaškega nadškofa Codyja. V nedeljo 28. avgusta se je zbralo nepričakovano veliko slovenskih vernikov iz vseh mest, ki so blizu Chicaga. Premalo je bilo časa, da bi se lahko pripravila večja slovesnost. Ob 11. uri je prišel slovenski nadpastir dr. Jože Pogačnik v spremstvu duhovščine, ministrantov in narodnih noš k luršk votlini, kjer ga je pozdravila slovenska pesem. 12 letna Marija Guštin ga je v lepem slovenskem nagovoru pozdravila in mu izrekla dobrodošlico ter mu poklonila lep sopek nageljev. Prevzvišeni je ministranke in narodne noše obdaroval s spominsko svetinjico. Sledila je tiha sveta maša, med katero je ubran prepelval zbor pod vodstvom p. Vendelma. Množica je lepo sodelovala. Po evanđelju je nadškof spregovoril slovenskim rojakom v tujini prisrčne nadpastirske besede. Prinesel je pozdrave Slovencev iz starega kraja in dejal: "Mi mislimo na vas, bi vas nosimo v svojih srcih. Kljub raznim neprilikam ni pretrgana vez med nami in nami v Sloveniji. Prosimo vas, dragi rojaki, molite tudi v za Slovenijo in ostanite ji zvesti". V govoru je omenil vzrok svojega potovanja; Obiskati kraje, kjer je deloval in živel svetniški škof Friderik

Baraga in dvigniti zanimanje za njegovo beatifikacijo. Nadalje je omenil delo ekumenskega koncila in vlogo vernikov v Cerkvi. "S Kristusom in za Kristusa v zvezi z Njegovo sveto Cerkvijo". Pozval je h goreči ljubezni do Boga in nebeške seditnice Slovencev, Marije Pomagaj. — Po maši je bilo skupno kosilo v Romanskem domu. Ko je prišel v dvorano Prevzvišeni, ga je sprejelo navdušeno poskanje. Ker je Prevzvišeni prav ta dan obhajal svoj 64. letni rojstni dan, ga je množica navzočih presenčila s pesmijo Happy Birthday in slovensko Kol'kor kapljic tolike let. Nadškof je bil vidno ganjen in presenečen. V lepem zahvalnem govoru je ponovno omenil vezi, ki naj vežejo smeriške slovenske rojake s staro domovino. Ostanite zvesti Bogu in Mariji. Molite za nas. Pridite domov, da boste videli, kako se imamo. Smo polni upanja. Versko življenje se dviga. Po končanem govoru so se številni Slovenci rokovali s najvišjim predstavnikom Cerkev v Sloveniji. Prevzvišeni je bil vesel in je imel za vsakega vzpodbudno besedo. Nadškof je iz Lemonta odpotoval v Marquette, Mich. na zlato-mašni jubilej škofa Noa, ki je 6 naslednik svetniškega Slovenca škofa Baraga. Potoval bo po krajih, kjer je hodil Baraga. Sel je tudi v Torontu, kjer bo birmal slovenske otroke in nazadnje bo nekaj dni v Clevelandu, odkoder se bo vrnil nazaj v Ljubljano.

Tretjega fantka so dobili pri Burjekovih na 1848 W. 23rd Str. Naše čestitke očku Jankotu, ki rad bere naš list in namici Hani, rojeni Velbl. Vsem teikam in stricikom, posebej pa še staršem, iskrene čestitke! Tetka štorlji apa naj se poboljša in prinese drugič še zalo princesko!

1000 letnico pokristjanjenja Poljske so Poljaki slovesno praznovali na Soldierfieldu. Okrog 100 tisoč ljudi je bilo navzočih. Sveto mašo je opravil nadškof iz Chicaga Cody; pridigal je poljski škof Rubin, ki živi v Rimu in je pomožni škof kardinala Višinskega, ki mu poljske oblasti niso dovolile priti na proslavo. Bilo je navzočih več škofov, governor Kerner in župan Daley.

Kljukasti križi v Chicagu delajo sitnosti. Organizacija ameriških nacistov, točno po vzorcu norega Hitlerja, seje rasno sovraštvo. Oblasti so postale pozorne. Čudno je le to: Amerikanci so se v drugi svetovni vojni borili proti nacizmu in mu, kakor se zdi, zadali smrtni udarec. Potomci onih, ki se borili proti nacizmu v Evropi, se sedaj navdušujejo za Hitlerjeve ideje. Svastika, pozdrav z dvignjeno roko, slična gesla itd. Da bi ljudi le srečala pamet!

Dr. Alfred Fišinger - 60 letnik! Kdo ga ne pozna v Chicagu? Kot glasbenik neutrudno delaven. Je profesor glasbe in kot tak je vzgojil že lepo vrsto mladih glasbenih talentov na klavirju. Kadar koli je bil kak slovenski nastop s petjem, je imel z. Fišinger vedno važno vlogo. Kot pianist je spremljal pevske točke, bodisi pri nastopih cerkvene pevskega zbora. Mladinskega Zbora Lige, na slovenskih dnevih Slov. Rad. kluba itd. Več let je bil predsednik čikaške podružnice Lige slov. kat. Amerikancev. Sedaj je organist pri Sv. Juriju v S. Chicagu. Da bi g. Fišinger obhajal še nadaljne jubileje vedno pri krepkem zdravju, to so naše želje!

Vaše ONTARIJSKO BOLNIŠKO ZAVAROVANJE Ontario Hospital Services Commission Toronto 7, Ontario

ZNANSTVENA DELAVNOST JAKOBA PLANINSKA V Buffalo deluje že več let kot raziskovalec raka na Roswell Park Memorial Institutu Jakob Planinšek. Pri nedavnem obisku urednika je prišlo na dan, da je od zadnjega poročila v Slovenski državi objavil že celo vrsto razprav, ki jih je že toliko, da ne ve več točnega števila. Sledi seznam razprav, ki jih je pripravil s svojimi sodelavci:

Specific Localization In Vivo of Antihepatoma Antibodies in Autochthonous Rat Hepatomas — v Journal of the National Cancer Institute, vol. 27, No. 5. V reviji Cancer Cancer Research pa so bile objavljene: Localizing Properties of Antibodies in Vivo — Vol. 24, No. 2; Purification of Localizing Antibodies Formed Against Microsomes of the N-2Fluorenylaceta-mide-induced Rat Hepatoma — Vol. 25, No. 7, 9 62-967; Differences between Antibodies against the Dense Sediment and Microsome Fractions of the N-2-Fluorenylaceta-mide-induced Rat Hepatoma, Vol. 25, No. 7, 968-975; In Vivo Localization of Antibody in Organs of Carcinogen-treated Rats — Vol. 26, 1, 221-228; Carcinogen-binding Antigens in Rat Liver Microsomes — Vol. 26, 1, 752-756.

VAŠ POTOVALNI URAD

Letalski vozni listki „Jet“ za 21-dnevno ali skupinsko potovanje MONTREAL — ZAGREB in nazaj \$ 419.00 TORONTO — ZAGREB in nazaj \$ 465.00 CALGARY/EDMONTON — ZAGREB in nazaj \$ 619.00 VANCOUVER/VICTORIA — ZAGREB in nazaj \$ 659.00 (Otroci do 2. leta plačajo 10%, od 2—12 leta polovico)

POSEBNI POPUSTI ZA VSELENCE (Z „JET“ LETALOM) (Za Vašo družino, ki jo želite pripeljati v Kanado) ZAGREB — TORONTO \$ 272.00 ZAGREB — CALGARY/EDMONTON \$ 348.00 ZAGREB — VANCOUVER/VICTORIA \$ 368.00 Pripravljamo dovoljenja za vselete, garancijska pisma za po. ni list v domovini in Vam sporočimo v naprej točen datum prihoda Vaših.

Vse letalske, ladijske in emigrantske vozne listke dajemo na kredit z 10% naplačilom (prvo plačilo).

POTOVANJE ZA LADJO — Imate več časa za potovanje? Želite ostati doma dalje časa? Za Vas izberemo najcenejšo in najboljšo ladjo. S seboj lahko vzamete 275 liber priljage, za priljago preko te teže plačate le minimalno vozarino. Če želite vzeti s seboj Vaš avtomobil, stane povratniška vozarina za manjše avtomobile le \$ 378.00. Potujete lahko z ladjami: Queen Mary/Elizabeth, United States, S.S. France, Arkadia, Franconia, Carmania, Bremen, Berlin, C. Colombo, Michelangelo, Raffaello itd.

DARILNI PAKETI, ZAGOTOVLJENO BREZ CARINE Iz lastnega skladišča v Trstu — pošljemo v teku 15-25 dni: vreče moke, zavoje kave in ostale jestvine, motorje za čolne, kosilnice, dvokolesa, radio sprejemnike, šivalne stroje znamke Singer itd. DINARSKA NAKAZNICE: Izplačujemo denar preko Narodne banke, tako da dobe Vaši sporočilo direktno na dom v teku 12-14 dni.

KANADSKI POTNI LISTI — POTNI LISTI ZA ONE, KI SE NISO DRŽAVLJANI — POROKE PREKO ZASTOPNIKA — VIZUMI — PRISKRBA VSEH VRST DOKUMENTOV — PREVODI — NAJEM AVTOMOBILA V EVROPI

COSULICH TRAVEL SERVICE 1240 Bloor St. W. Toronto 4, Ont., Canada Tel: 537-1059 (Odprto od ponedeljka do vključno sobote od 9 zjutraj do 7 zvečer)

21 LET STARI!

Ko postanete stari 19 let niste več bolniško zavarovani s polico vaših staršev. Da ostanete zavarovani morate v teku 30 dni sprejeti osebno članstvo v zavarovanju. Vašo prijavnico dobite v banki, bolnici ali od Zavarovalnega odbora (Commission).

NOVO POROČENI!

Sedaj morate vplačevati "družinsko" bolniško zavarovanje, ki krije moža in ženo. Obvestite vašo "grupo" takoj ALI, če plačujete premije direktno, obvestite Zavarovalni odbor ("commission").

NOVO DELO!

Da ostanete zavarovani, se držite navodil, ki so tiskana na polici bolniškega zavarovanja za vplačevanje, ki ga poznate pod imenom "Form 104". Tega vam mora sedanj izstaviti delodajalec, kadar zapustite mesto dela.

Vaše ONTARIJSKO BOLNIŠKO ZAVAROVANJE

Ontario Hospital Services Commission Toronto 7, Ontario

ZNANSTVENA DELAVNOST JAKOBA PLANINSKA

V Buffalo deluje že več let kot raziskovalec raka na Roswell Park Memorial Institutu Jakob Planinšek. Pri nedavnem obisku urednika je prišlo na dan, da je od zadnjega poročila v Slovenski državi objavil že celo vrsto razprav, ki jih je že toliko, da ne ve več točnega števila. Sledi seznam razprav, ki jih je pripravil s svojimi sodelavci:

VAŠ POTOVALNI URAD

Letalski vozni listki „Jet“ za 21-dnevno ali skupinsko potovanje MONTREAL — ZAGREB in nazaj \$ 419.00 TORONTO — ZAGREB in nazaj \$ 465.00 CALGARY/EDMONTON — ZAGREB in nazaj \$ 619.00 VANCOUVER/VICTORIA — ZAGREB in nazaj \$ 659.00 (Otroci do 2. leta plačajo 10%, od 2—12 leta polovico)

POSEBNI POPUSTI ZA VSELENCE (Z „JET“ LETALOM) (Za Vašo družino, ki jo želite pripeljati v Kanado) ZAGREB — TORONTO \$ 272.00 ZAGREB — CALGARY/EDMONTON \$ 348.00 ZAGREB — VANCOUVER/VICTORIA \$ 368.00 Pripravljamo dovoljenja za vselete, garancijska pisma za po. ni list v domovini in Vam sporočimo v naprej točen datum prihoda Vaših.

Vse letalske, ladijske in emigrantske vozne listke dajemo na kredit z 10% naplačilom (prvo plačilo).

POTOVANJE ZA LADJO — Imate več časa za potovanje? Želite ostati doma dalje časa? Za Vas izberemo najcenejšo in najboljšo ladjo. S seboj lahko vzamete 275 liber priljage, za priljago preko te teže plačate le minimalno vozarino. Če želite vzeti s seboj Vaš avtomobil, stane povratniška vozarina za manjše avtomobile le \$ 378.00. Potujete lahko z ladjami: Queen Mary/Elizabeth, United States, S.S. France, Arkadia, Franconia, Carmania, Bremen, Berlin, C. Colombo, Michelangelo, Raffaello itd.

DARILNI PAKETI, ZAGOTOVLJENO BREZ CARINE Iz lastnega skladišča v Trstu — pošljemo v teku 15-25 dni: vreče moke, zavoje kave in ostale jestvine, motorje za čolne, kosilnice, dvokolesa, radio sprejemnike, šivalne stroje znamke Singer itd. DINARSKA NAKAZNICE: Izplačujemo denar preko Narodne banke, tako da dobe Vaši sporočilo direktno na dom v teku 12-14 dni.

KANADSKI POTNI LISTI — POTNI LISTI ZA ONE, KI SE NISO DRŽAVLJANI — POROKE PREKO ZASTOPNIKA — VIZUMI — PRISKRBA VSEH VRST DOKUMENTOV — PREVODI — NAJEM AVTOMOBILA V EVROPI

COSULICH TRAVEL SERVICE 1240 Bloor St. W. Toronto 4, Ont., Canada Tel: 537-1059 (Odprto od ponedeljka do vključno sobote od 9 zjutraj do 7 zvečer)

RIM ITALIJA HOTEL 'BLED' Via S. Crece in Gerusalemme 40 ROMA — (Tel. 777-102) Rojaki ali potujete v Rim? Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd. Vse te skrbi bodo odveč če se boste obrnili na: Vinko A. LEVSTIK - lastnik

OBENITE SE Z ZAUPANJEM V VSEB NEPREMISICNISKIH DRUZINSKIH IN PRAVNIH ZADEVAH NA: 278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004 CARL VIPAVEC SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR

Boste poslali darilo preko morja? Vaš lokalni poštar vam bo dal dneve za zadnji hip odpošiljanja božične pošte ... in nove pošne znamke Za informacije o pošti pogledjte v rumene strani vaše teleonske knjige.

ONTARIO PROVINCE OF OPPORTUNITY Government Information Z ODELKA ZA DELO To je nekaj pokrajinskih pravil, ki so predvidena za delodajalca in delojemalca, za varnostno zaščito in gospodarsko blagostanje ontarijskih državljanov. USPOSABLJANJE PRI DELU. Oddelek nadzira usposabljanje preko 12.000 vajencev v preko 100 poklicov. Pomaga tudi industriji pri razvoju novega načina kratkoročnega vežbanja med delom. MINIMALNA PLACA S POCITNICE S PLACO. Da zavarujemo ontarijske delovne sile pred izrabljanjem, smo vpostavili 1963 nov način, ki predstavlja bazo za plačilno lestvico. Ta je s prvim julijem 1966 raztegnila počitniško pridobitnost na vse polno lin vse stalno časovno zaposlene v splošni in gradbeni industriji. VARNOSTNI PROGRAM: 5 vej delovnega oddelka za varnost in tehnične uslužnosti uravnava varnostni program za zaščito gradbenih delavcev, pisarniških in tovarniških uslužbencev ter vsega prebivalstva, pred nesrečami pri delu. ONTARIJSKE CLOVECANSKE PRAVICE: Vsi ljudje so svobodni in enaki v spoštovanju in pravicah, neoziraje se na raso, vero, barvo, narodnost, prednike ali kraj rojstva. Oddelek se trudi za zagotovitev enakopravnih možnosti pri iskanju službe ali iskanju javnih stanovanj.

ONTARIO PROVINCE OF OPPORTUNITY Government Information Z ODELKA ZA DELO To je nekaj pokrajinskih pravil, ki so predvidena za delodajalca in delojemalca, za varnostno zaščito in gospodarsko blagostanje ontarijskih državljanov. USPOSABLJANJE PRI DELU. Oddelek nadzira usposabljanje preko 12.000 vajencev v preko 100 poklicov. Pomaga tudi industriji pri razvoju novega načina kratkoročnega vežbanja med delom. MINIMALNA PLACA S POCITNICE S PLACO. Da zavarujemo ontarijske delovne sile pred izrabljanjem, smo vpostavili 1963 nov način, ki predstavlja bazo za plačilno lestvico. Ta je s prvim julijem 1966 raztegnila počitniško pridobitnost na vse polno lin vse stalno časovno zaposlene v splošni in gradbeni industriji. VARNOSTNI PROGRAM: 5 vej delovnega oddelka za varnost in tehnične uslužnosti uravnava varnostni program za zaščito gradbenih delavcev, pisarniških in tovarniških uslužbencev ter vsega prebivalstva, pred nesrečami pri delu. ONTARIJSKE CLOVECANSKE PRAVICE: Vsi ljudje so svobodni in enaki v spoštovanju in pravicah, neoziraje se na raso, vero, barvo, narodnost, prednike ali kraj rojstva. Oddelek se trudi za zagotovitev enakopravnih možnosti pri iskanju službe ali iskanju javnih stanovanj.

the Hon. John Roberts Prime Minister of Ontario

1887 | 1987 CANADA ZA STOLETnico KANADE . .

V današnji številki hočemo svojim bralcem predstaviti slovenca, moža-znanstvenika, ki deluje že nekaj let uspešno v Torontu, a za njegovo važno delo vse premo vemo. Umamo, da s tem člankom vsaj delno pokažemo polnost njegovega dela—in življenja. Je to:

g. dr. ing. Vojmir J. Bratina
V letošnjem poletju, ko me je pot zanesla v Slovenijo v Triglavsko stran, sem v eni izmed spominskih knjig v planiski koči, ko sem listal po njej, med drugimi našel podpis torontičana g. dr. ing. Vojmir J. Bratina. Podpis je pričal, da je bil tam nekako spomladi, ko se je začela planinska narava prebujati k novemu življenju....

Zamislil sem se ob tem imenu. Kako naključje, srečati njegovo ime tako daleč od Toronta v divjih planinah slovenske zemlje... to pomlad je preplezal severno triglavsko steno... bil s svojo ženo zdravnico go. dr. Glorio Slavko, rojeno Cerar, širom po planinah naše Koroške... tam, kamor se vračajo vedno naši spomini... med gorske velikane... tam, kakor pravi naš nesmrtni pesnik: "Kjer strmina v nebo je hotela..."

Daleč od Slovenije, ob povratku, sem izvedel, da sta alpinizem in fotografija dva vira za bave in razvedrila, ki ju goji g. inženir, poleg resnega dela med knjigami in študijem ter raziskovanji, — za polnost svojega življenja.

Rodil se je 21. 2. 1916. v Sturjah pri Ajdovščini, od koder je prišel s sestvo in starši, — po kupčijah zaveznikov z Lahti — po prvi svetovni vojni — v Ljubljano, kjer je bil njegov pokojni oče dr. Janko Bratina profesor slavistike, še živeča mati Viktorija pa učiteljica. Po obiskovanju klasične gimnazije v Ljubljani, se je 1934. vpisal na ljubljansko

univerzo in nato 1940. diplomiral v Zagrebu za strojnega inženirja. Po tem študiju je ponovno študiral na tehnični fakulteti ljubljanske univerze in postal inženir metalurgije ter tako 1943. dosegel svojo drugo inženirsko diplomu. Metalurški oddelek je takrat slovel vsled svojih profesorjev — strokovnjakov tudi izven Jugoslavije. Vodil ga je profesor Matija Zumer.

Po tragediji slovenskega naroda, ob koncu zadnje svetovne vojne, ga je slovenska emigrantska pot zanesla v Italijo, kjer je v Bologni izpopolnjeval svoje znanje na vseučiliškem kemičnem oddelku. Predavanja je poslušal do 1947., nakar ga 1948. že srečamo "pri skupnih težavah slovenskih beguncev v Kanadi".

Toda volje po nadaljnjem študiju tudi tu ni izgubil ter se je končno 1951. vpisal na torontsko univerzo, kjer je predavanja o fiziki kovin v "School of Graduate Studies" poslušal pri znanem strokovnjaku te stroke, profesorju B. Chalmersu.

1952. je na torontski univerzi postal "Master of Applied Science" in 1954. za dobil čast doktorja (Ph.D.). Do doktorske diplome mu je pomagala skrbno pripravljena teza: Internal Friction in Titanium and Titanium-Oxygen Alloys.

Zaposlen je pri znanstvenem raziskovalnem zavodu v Torontu (Ontario Research Foundation), kjer vodi dela na tako imenovanem "Metal-Physics" oddelku.

a.) kot mednarodno priznani strokovnjak je g. dr. ing. Vojmir J. Bratina član mnogih mednarodnih strokovnih in znanstvenih organizacij; te so navedene v angleškem delu tega članka.

b.) do sedaj je napisal že večje število razprav in študij, ki so pravtako dodane angleškemu delu tega članka ter se nanašajo na področja njegovega zanimanja: fiziko kovin in fiziko trdnih teles, elastično in plastično deformacijo, notranje trenje v kovinah, elektronska mikroskopija, nizke temperature in feromagnetizem.

c.) poleg napisanih študij pa je sodeloval od 1956. do 1966. pri številnih znanstvenih kongresih. V angleškem tekstu navajamo le one, pri katerih je sodeloval z enim ali več referati.

• **NOVE GLASBENE PLOŠCE:**
Opera Gorenjski slavček — na ploščah!

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je pred kratkim izdala celotno Foersterjevo opero Gorenjski slavček na dveh LP ploščah velikega formata. Izvajajo solisti, zbor in orkester ljubljanske Opere. Glavni vlogi Minke in Franja pojeta prvaka slovenske Opere Vilma Bukovčeva in Rudolf Francel. Dirigent: Rado Simonič, zborovodja: Jože Hanc, snemalec pa Sergej Dolenc. Dozdaj napuščeje in najbolj priljubljeno slovensko ljudsko opero na ploščah krasi še tridelni kvalitetno izdelani album, ki prinaša opis življenja in dela skladatelja Antona Foersterja ter vsebino tri dejanske opere, nastikano na dveh notranjih straneh albuma in sicer v slovenskem in v angleškem jeziku. Na prvi strani je večbarvna reprodukcija gorenjske pokrajine pod Triglavom, delo slikarja Fr. Pavlovca, na zadnji pa podatki o operi in njenih izvajalcih ter fotografija prizora iz opere z obema glavnima pavecema. — Končno smo dobili reprezentativno slovensko glasbeno delo na ploščah, ki bodo delale čast slovenskemu imenu v svetu, in se bodo — po izvedbi, po izdelavi in po opremi — lahko merile s ploščami drugih kulturnih narodov.

• **V ZDA narašča število svetnih kolegijev in univerz, ki uvajajo pouk teologije v svoje programe.**

• **Izraelska vlada je dobila prvo tovarno za spreminjanje slane vode v sladko, ki ima dnevno kapaciteto 1 milijon galonov.** Zgrajena je ob Rdečem morju — Bay of Eilat.

• **Dr. James T. Nix (New Orleans),** je izjavil na konferenci predstojnic ženskih redov v Milwaukee, da so pokazale študije nedvomno, da so "ameriške sestre danes najbolj zdrava, najbolj pozitivna, najbolj izobražena in najbolj dolgo živeča skupina žensk v Ameriki".

Izjava Slovenski Komorni orkester. Cembalo: Anton Kolrer. Dirigira Marko Munih. Plošča prinaša izbor del glasbenega ustvarjalca 17. stoletja ki je ena najpomembnejših osebnosti slovenske glasbene preteklosti in značilen predstavnik visokega baroka v evropski glasbi.

Slovenske ljudske pesmi.
Poje zbor slovenskih madrigalistov pod vodstvom Janeza Boleta. Na plošči je izbor splošno znanih, priljubljenih slovenskih ljudskih pesmi. Upajmo, da bo založba Mladinska knjiga nadaljevala v tej smeri in z izdajanjem kvalitetnih plošč izpolnila vrzel na tem področju, kajti založbi v Zagrebu in Beogradu sta se pri izdajanju slovenskih plošč ozirali predvsem na svoje gospodarske interese, in se nista trudili niti za pravilni tisk slovenskega besedila na etiketah in ovitkih plošč. Zelim, da bi se tej gospodarski osamosvojitvi izdajanja plošč pridružila še tehnična, da bodo plošče tudi tehnično izdelane doma. K izdaji plošč partizanskih pesmi pa smo to: jasno je da je to politično

DR. VOJMRIR JOHN BRATINA

This summer, the road led me to Triglav, the highest peak of the Julian Alps in Slovenia. In one of the mountain huts, while leafing through the guest register, I found among others the name of a Torontonian — Dr. Vojmir John Bratina. The guest register indicated that he was there sometime during the spring, when nature is aroused to new life.

What an occurrence to read his name in the wilderness of Slovene mountains. This spring he scaled the dangerous North wall of Triglav — He, with his wife Gloria S., nee Cerar — a physician, travelled far and wide along the Carinthian mountains where many of our memories lie... There among these mountainous giants where, as our immortal poet says "the slope is rising to the sky".

On my return already far from Slovenia I learned that mountaineering and photography are his two favourite fountains of leisure which he carefully nurtures. These, with his serious work in research and studies, lead toward his fulfilment of life.

Dr. Bratina was born February 21st, 1916 at Stunje near Ajdovščina. After World War I, he came with his sister and parents to Ljubljana, where his father, the late Dr. John Bratina, was a professor of Slavic languages and his mother Victoria, who is still living, was a public school teacher.

After graduation from classical high school he entered the University of Ljubljana in 1934. He graduated in 1940 from the University of Zagreb in Mechanical Engineering. Afterwards he re-entered the University of Ljubljana and graduated in 1943 in Metallurgical Engineering. The department of Metallurgical Engineering headed by Professor Zumer was, at that time, famous for its staff, both at home and abroad.

After the Slovenian tragedy at the end of the Second World War (mass massacres followed the communist take-over) he took refuge in Italy where he continued his studies at the Chemical Department at the University of Bologna. He attended the lectures until 1947 when he emigrated in 1948 to Canada. However, he had not lost his desire to continue his studies. In 1951 he entered the School of Graduate Studies at the University of Toronto where he studied under Professor B. Chalmers and received his M.A.Sc. in 1952. In 1954 he received his Ph.D. His doctor's thesis was entitled "Internal Friction in Titanium and Titanium-Oxygen Alloys".

Presently he is a member of the Scientific staff at the Ontario Research Foundation where he heads a Metal Physics Research

A: An internationally recognized expert, Dr. Bratina is a member of the following professional organizations: American Physical Society, American Society for Metals, American Institute of Metallurgical Engineers, Institute of Metals (London), Iron and Steel Institute (London), Powder Metallurgy Group (London) in Association of Professional Engineers of Ontario.

B. Dr. Bratina had already submitted a large number of scientific papers and discussions in his field, which include the following: (Abstracts, discussions and Review Articles) No. 1—28.

1. Internal Friction in Titanium and Titanium-Oxygen Alloys. Acta Metallurgica, 2 (1954) 203—208. J. N. Pratt, W.J. Bratina and B. Chalmers.

2. Contribution of Crystal Structure to the Hardness of Metals. (Discussion) Trans. AIME, 203 (1955) 1272, 1273 (W.J. Bratina).

3. Internal Friction in Zirconium. Trans. AIME, Vol. 206 (1956) 186—189. (W.J. Bratina and W.C. Wingard). Discussion of No. 3. Ibid. 209, (1957) 521—524.

4. Investigation of Deformation Processes in ARMCO Iron by Means of Internal Friction at Megacycle Frequencies. Canadian Journal of Physics, 37 (1959) 579—590 (W.J. Bratina).

5. Magnetic Contribution to the Ultrasonic Attenuation in Annealed and Deformed Steel (SAE) 1020. Journal of Applied Physics, 31 (1960) 241 S, 242 S (W.J. Bratina, U.M. Martius and D. Mills.)

6. Investigation of Residual Stress in Ferromagnetics Using Ultrasonics. Nondestructive Testing, 18 (1960) 110—113 (W.J. Bratina and D. Mills).

7. Study of Mechanical and Magnetic Characteristics of Ferromagnetic Materials by Ultrasonic Technique. The Canadian Mining and Metallurgical Bulletin, 53 (1960) 788—791 (W.J. Bratina and D. Mills).

8. Dislocation Contribution to the Attenuation of Ultrasound in Ferromagnetics (Abstract). Acoustical Soc. America, 32 (1960) 922 (W.J. Bratina and D. Mills).

9. Frequency Dependence of Ultrasonic Wave Attenuation in ARMCO Iron and Low-Carbon Steel. Journal of Applied Physics 32 (1961) 281 S, 282 S (U.M. Martius and W.J. Bratina).

10. Dislocation Damping in Deformed Low-Carbon Steel. (Abstract). Journal of Metals 13 (1961) 681 (W.J. Bratina and D. Mills).

11. Repeated Tensile Loading of Iron and Steel (Discussion). Trans. American Soc. Metals, 54 (1961) 796—797 (W.J. Bratina).

12. Effect of Dislocations on the Ultrasonic Wave Attenuation in Deformed Carbon Steels. Acta Metallurgica, 10 (1962) 419—422 (W.J. Bratina and W. Mills).

13. Contribution to the Relaxation Maximum due to Oxygen in Alpha Titanium. Acta Metallurgica, 10 (1962) 332 (W.J. Bratina).

14. Dislocation Damping in B.C.C. Metals (Abstract). Journal of Metals, 14 (1962) 713 (W.J. Bratina and O.M.M. Mitchell).

15. Study of Fatigue in Metals Using Ultrasonic Technique. Canadian Metallurgical Quarterly, 1 (1963) 83—97 (W.J. Bratina and D. Mills).

We quote: "...

Tito of Yugoslavia is giving the world a surprising look at what can be found in a Communist country when the secret police are investigated: Samples:

On one Adriatic island, the police permitted no visitors. Reason: This was the headquarters for a smuggling operation run by secret police. They had competitors. Secret police inside Yugoslav trading companies owned six ships that flew the Panamanian flag, smuggled cigarettes into Yugoslavia.

Scandals hushed up for 20 years are in the Yugoslav press now. Why?

Tito is out to break up the political machinery established in Yugoslavia by the man who was once his heir apparent, **Aleksandar Rankovic.** Report from Belgrade is that Rankovic planned to move Yugoslavia back into Moscow's orbit when he succeeded Tito Rankovic, now out as Vice President, once ran the secret police. **More investigations, more scandals** are likely in Yugoslavia.

U.S. News & World Report, Aug. 22, 1966

1964) 83, 84 (O.M.M. Mitchell and W.J. Bratina).

19. Relaxation Phenomena in Deformed Ferromagnetic Materials in the Megacycle Frequency Range (Abstract). Journal of Metals 6 (1964) 755, 756 (U.M. Martius and W.J. Bratina).

20. Some Observations of Dislocations in Fatigued Iron (Abstract). Journal of Metals, 16 (1964) 778 (J.T. McGrath and W.J. Bratina).

21. Dislocation Pinning Effects in B.C.C. Metals (Abstract). Journal of Metals, 16 (1964) 782 (W.J. Bratina and O.M.M. Mitchell).

22. Dislocation Arrangements in Fatigued Iron. Philosophical Magazine, 11 (8) (1965) 429—431 (J.T. McGrath and W.J. Bratina).

23. Ultrasonic Methods in the Study of Plastic Deformation of Body Centred Cubic Metals. Congress Report of the Fifth International Congress on Acoustics, Liege, Belgium, (1965). Paper D42 R.E. Love, W.J. Bratina and J.T. McGrath).

24. Internal Friction and Basic Fatigue Mechanisms in B.C.C. Metals, mainly Iron and Carbon Steels. Physical Acoustics, Vol. III. Part A, Chapter 6, Academic Press, W.P. Mason, Ed. (1966). (In press, approx. 70 pages). (W.J. Bratina).

25. Dislocation Structures in Fatigued Iron-Carbon Alloys. Philosophical Magazine 12 (8) (1965) 1293—1305 (J.T. McGrath and W.J. Bratina).

26. Dislocation — Precipitate Interaction in Cyclically Stressed Iron-Carbon Alloys (Abstract). Journal of Metals, 17 (1965), (J.T. McGrath and W.J. Bratina).

27. Dislocation Damping in Aluminium Strained at Cryogenic Temperatures (Abstract). Journal of Metals, 17 (1965), (W.J. Bratina, J.T. McGrath and R.I. Moore).

28. Interaction of Dislocations and Precipitates in Quench-Aged Iron-Carbon Alloys Subjected to Cyclic Stressing. Acta Metallurgica (In press) (J.T. McGrath and W.J. Bratina).

C. Besides this published works, he took part during the years 1956 to 1966 in a number of scientific gatherings. Listed are only those in which he presented one or more papers:

Abbreviations: CIM—Canadian Institute of Metallurgy, IEEE—Institute Electrical and Electronics Engineers, AIME—American Institute of Metallurgical Engineers.

1956 a) 5th Canadian Metal Physics Conference, Kingston, Canada.

b) Metal Congress—AIME Meeting, Philadelphia, U.S.A. 1957 a) 6th Canadian Metal Physics Conference, Kingston, Canada.

1959 a) 8th Canadian Metal Physics Conference, Kingston, Canada.

b) Seminar, University of Amsterdam, Amsterdam, Holland. c) Metal Congress—19th Society for Nondestructive Testings Convention, Chicago, U.S.A. d) 5th Conference on Magnetism and Magnetic Materials, Detroit, U.S.A.

1960 a) C.I.M. Annual Meeting, Toronto, Canada. b) 59th American Acoustical Society Meeting, Brown University, Providence, U.S.A. c) 9th Canadian Metal Physics Conference, McMaster University, Hamilton, Canada d) 6th Conference on Magnetism and Magnetic Materials, New York, U.S.A.

1961 a) Society for Experimental Stress Analysis, Ottawa, Canada. b) C.I.M. Annual Meeting, Quebec City, Canada. c) Society for Nondestructive Testing, Montreal, Canada. d) Conference on Internal Friction due to Crystal Lattice Imperfections, Cornell University, Ithaca, U.S.A. e) Metal Congress — AIME Meeting, Detroit, U.S.A.

1962 a) 11th Canadian Metal Physics Conference, Kingston, Canada. b) Metal Congress—AIME Meeting, New York, U.S.A.

1963. a) American Physical Society Meeting, St. Louis, U.S.A. b) Society for Nondestructive Testing, Montreal, Canada. c) Canadian Association of Physics Annual Congress, Quebec City, Canada. d) 12th Canadian Metal Physics Conference, Kingston, Canada. e) Symposium on Physics and Nondestructive Testing, San Antonio, Texas, U.S.A.

1964. a) AIME Annula Meeting, New York, U.S.A. b) 3rd Conference of Metallurgists, Montreal, Canada. c) Metals Congress—AIME Meeting, Philadelphia, U.S.A.

1965 a) American Physical Society Meeting, Washington, D.C. U.S.A. b) 4th Conference of Metallurgists, Ottawa, Canada. c) Conference on Internal Friction in Solids, Manchester, England. d) 5th International Congress in Acoustics, Liege, Belgium. e) Metals Congress—AIME Meeting, Detroit, U.S.A. f) Ultrasonic Symposium (IEEE), Boston, U.S.A.

1966. a) AIME Annual Meeting, Symposium on Interstitial Impurities in BCC Metals, New York, U.S.A. b) 5th Conference of Metallurgists, Toronto, Canada. c) Ultrasonic Symposium (IEEE), Cleveland, U.S.A. d) Metal Congress—AIME Meeting, Chicago, U.S.A.

KULTURNA KRONIKA

• **Položaj knjige v Sloveniji**
"... Danes se z velikimi zamahi lotevamo družbene, gospodarske in kulturne preobrazbe. Očitno je, da je prvi pogoj za sleherni preobrazbo ne samo volja temveč tudi znanje. Če s e strani pogledamo na položaj slovenske knjige, se zdi, da objavljamo na njen pomen v tej preobrazbi..."

Zivljenje marsikatero družine e danes delno ali sploh odtrgano od knjige. Ali se je spremenila estvica naših vrednot? Skoraj ni tvoma. Statistike pričajo, da so zdatki za kulturo v naših družinskih proračunih na zadnjem mestu...

Da knjiga ne vzbuja dolžnega zanimanja, je krivda v naši pomanjkljivi kulturni zavesti, v slabem posluhu za etične in moralne vrednote knjige, v naši preznatni estetski in spoznavni usmerjenosti. Brez čuta za knjigo, ki ga moramo vzgojiti v vsakem posamezniku ne moremo doseči nobene globlje ne materialne ne duhovne preobrazbe.

France Novšak, Delo, 5. avgusta (uvodnik)

• **NOVE KNJIGE:**
Ivan Hribovšek:
Pesem naj zapojem

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu je za dvajsetletnico vetrinjske tragedije izdala zbirko pesmi Ivana Hribovske, doslej neznanega nadarjenega mladega pesnika. Zbirko je uredil in uvod napisal dr. Tine Debeljak, ki je odkril in rešil pozabe že drugega mladega pesnika — najprej Balantiča in zdaj Hribovske. Oba sta padla v času revolucije — prvi kot vaški stražar, drugi kot gorenjski domobranec. Knjigo je umetniško opremil Jure Vomerger, izdala in založila pa jo je Slovenska kulturna akcija, ki je svoji lepi in bogati zbirki kvalitetnih del dodala novo in s tem ponovno potrdila svoje veliko poslanstvo. Kulturna akcija v Argentini zasluži podporo vseh Slovencev!

Anton Slodnjak:
Članki in razprave

Pri mariboski založbi Obzorja so izšle "Študije in eseji" Antona Slodnjaka. Zbirko je uredil Jože Pogačnik, ki je napisal uvodni esej o Antonu Slodnjaku, bibliografski pregled njegovih del ter sklepne opombe. Slodnjak velja za enega največjih poznavalcev zgodovine slovenske književnosti in njene psihološke, filozofske, sociološke in estetske problematike. Slodnjakova knjiga je velika pridobitev za vse, ki se zanimajo za slovensko književnost: saj ima zbirka razprav značaj literarne zgodovine v malem.

KOLIKO ČASA VZAME DA VZGOJITE KVALITETNA VINA?

PAARL PRAVI DA 300 LET!

300 let tradicije je v vsaki steklenici Paarl namiznega vina. Odkrijte namizno vino pa vašem okusu iz Paarlve odlične družine peterih. Med rdečimi vini imate polno in okusno vino "Roodeberg", ter elegantno lahki "Cabernet". Izbra belih vin vključuje delikatno okusni "Riesling" ter čist, sveži, polkislil "Late Vintage". Poleg vsega tega pa še seveda vino za vse prilike in slavnosti, tako različni "Paarl Rose". Paarl namizna vina so posebnost, ki si jo lahko privoščite. Poizkusite katerega izmed njih kmalu. Paarl Vina so importirana iz Cape.

Imported
Paarl Wines
from the Cape